Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1496 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1904 — 25 ՅՈՒՆՎ. 1904 (Ն. Տ.)

ԳՕ ՓԱՐԱՏ
ՏՂԻ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ,
20, ՊԱՊՈՒ ԱԼԻ ՀԱՅՏԷՓԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳՕ ՓԱՐԱՏ
ارمنیجه سوردهانتاق فزتهسی صاحب‌یازی‌دیر جوملهسی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՁԻ ՏՐՈՒԱԾՔ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՈՒԵՒ Է ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 75
6 » » » 40

ԳՈՒՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՔՂՔԱՏԱՐԻ ՄԱՀՁԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 100
6 » « » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ՔՂՔԱՏԱՐԻ ՄԱՀՁԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԸ ԿԱՆԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10 ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 պ.
Մէկ անգամէ աւելի յանուագիանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕԳՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ

ՎԱՆՔԵՐՆ ՈՒ ԱՆՈՆՑ ՀՈՂԵՐԸ

Որո՞նք են վանքերու հողերը լաւագոյն եղանակով չահագործելու ա՛մէնէն նպատակաւոր միջոցները։ Այս հարցումը ուղղեցինք՝ տեսակցութեան մը միջոցին Սրվադի ծերակոյտի նախագահ Տ. Սահակ Վ. Օտապաշեանի, որ նոյն քաղաքին մէջ գնահատելի պատճառներով մը քիչ մը մանակի մէջ չատ համակրութիւն կրցաւ վաստկիլ։ Երիտասարդ պարագլուխը, որ առիթ ունեցած է մանաւանդ Սեբաստիոյ մէկէ աւելի վանքերը տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելու, իր դիտողութիւնները հաղորդեց մեզի հետեւեալ հարցումին։

Ուրախ ենք որ Տ. Սահակ Վ. պատասխանութիւնը ունենայ հետաքրքրական խոհեր չհեղինակ յօդուածը նուիրելու այդ հարցին, որուն կարեւորութիւնը չատ դիւրին է ըմբռնել, մեր հայրենիքին անհատական զարգացումին տեսակէտով։ Մաղթելի էր որ այս ուսումնասիրութիւնը տարի մը ըլլար լուրջ ուշադրութիւն դարձնելու վանքապատկան հողերուն վրայ, որոնք նիւթական բարգաւաճումի պատճառ կրնային ըլլալ, եւ որոնք սակայն կա՛մ խոպան կը մնան, եւ կամ պրատեցողներ կը պարարեն միայն։

ԽՄԲ.

Եթէ պահ մը ուզենք անդրադառնալ մեր եկեղեցական հնութիւններուն վրայ, անոնց մէջ պիտի գտնենք չատ մը վանքեր, որոնց ներկայ կացութիւնը իրենց նախկին դիրքին հակապատկերը կը ներկայացնէ ոչ միայն բարոյական կողմերով, այլ նոյն իսկ իրենց անտեսական կացութիւնով. և այս՝ անոր համար, որովհետեւ վանքերը լաւ կերպով չեն մտածակարարուիր։

Հին ժամանակներ, երբ ժողովուրդը մէկտ երկիւղած հոգիով մը կը կոխէր վանքերու սեմին՝ եւ անկէ ներս՝ ամէն իր ուրախութեամբ մը օծուն կ'ընդունէր, խելացի ու գործունեայ վանահայրեր կրցեր են օգտուիլ պարագաներէն, եւ ճոխացնել իրենց վանքերը՝ մեծատարած հողերով ու դանոնք օգտակարապէս մշակելու միջոցներով։ Ներկայիս կրնանք թուել կարգ մը վանքեր, որոնք իբր 1000 եւ աւելի արտաւար հող ունին իրենց չուրջը։ Բայց թէ մեր նախնեաց թողած այդ հատատութիւններու հողալին կալուածները պէտք եղած կերպով կը մշակուի՞ն եւ թէ ազգը ի՞նչ աստիճանով կ'օգտուի, աչքատինք ցոյց տալ։

Վանքապատկան հողերը կրնանք տալ կերպով դասաւորել։—

Ա. Անմշակ հողեր,

Բ. Վարձու տրուածներ,

Գ. Ընկերովի (օրթաքճիլի) տրուած հողեր,

Դ. Վանքերու կողմէ վարձական մըչակներով չահագործուած հողեր։

Առաջին տեսակէն հողի չատ մեծ տարածութիւն մը կը գտնենք, երբ մտնատնաւոր քննենք այն վանքերը որոնք կարող առաջնորդէ զուրկ են։ Այդ հողերը տարիներով ամայի մնացած, հետզհետէ կը գրաւուին ահմանակից հողատէրերու կողմէ, որոնք ամէն անգամ որ վարել սկսին, քալլ առ քալլ կ'անցնին իրենց առջի տարուան սահմանը, ու այսպէս օր մը ամբողջ տեղ կ'իւրացուին։

Երկրորդ կերպէն կը գտնենք այն տեսակ հողեր, որոնք ամայի վանքերու չուրջ կը գտնուին եւ կը պատկանին առաջնորդական կեդրոնի մը։ Այս հողերը կորուսեալ պահելու նպատակով վարձքով (ճէրէ) կը տրուին նոյն վանքին մօտերը գտնուող գիւղացիներու։ Վարձքի չափը՝ հողի տեսակին կամ նոյն գիւղի պատկանած հողերու ընդհանրապէս վրայ կ'որոշուին թէեւ, բայց միշտ հեռու է վանքին չահ մը բերելէ եւ հազիւ կրնայ անոնց կալուածական տուրքերը վճարել։

Կայ նաեւ մեծ թիւ մը վանքերու, որոնք երկրագործական ծանօթութիւններէ զուրկ միաբանութիւններ ունենալուն՝ հողերը կը տրուին ընկերակից (օրթաքճի) գիւղացիներու, որոնք սեպհական հող չունին։ Այս վերջիններուն ամէն աշխատութիւն տանելէ վերջ, եւթե արդիւնքը հաւասարապէս կը բաժնեն իրենց մէջ՝ երբ տասանորդի, սերմի եւ պատանութեան համար արտեւիքները ժողով կ'ելլեն հանուած են։ Եթէ արմատիք է ցանուածը՝ միայն հասը կը բաժնեն իրենց մէջ, իսկ յարդը ամբողջ կը մնայ ընկերին։ Այս ձեւը թէեւ կարգ մը վանքերու մէջ իր չահաբեր ընդունուած է, սակայն փորձով տեսնուած է թէ այդ ընդունելութիւնը միայն վանականներու հանգիստի տեսակէտէն է աւելի, քան վանքի չահուն համար։

Կը մնան մէկ քանի կարեւոր կեդրոններ, որոնք իրենց մէջ պահած են վարձուած մշակներու ձեռքով վանքին հողերը մշակելու հին ձեւը։ Բայց գործէն անտեղեակ վանական խորհուրդներու գործած քմահաճ կարգադրութիւններն ու սխալները մեծ վնասներ կը պատճառեն վանքերուն. յաճախ խանգարելով վանքին ներքին հանդարտութիւնն և ժողովրդական գայթակղութիւններու տեղի տալով։

***

Առաջ բերուած այս չորս կերպերն են գրեթէ բոլոր վանքերու երկրագործական աշխատութեանց մէջ կիրարկուածները, որոնք ինչպէս տեսանք, չա՛տ հեռու են իրենց նպատակին ծառայելէ։ Հիմայ տեսնենք թէ ո՛ր կերպը կրնայ առաջարկուիլ իբր օգտակար եղանակ։

Վանքերու նախնական կազմակերպութիւնը կը ցուցնէ թէ անոնք՝ իբր վարդապետներու տուներ՝ ունեցած են կազմակերպել միաբանութիւններ, ամէնք ալ հասարակաց ունենալով իրենց բոլոր գոյքն ու հարստութիւնը։ Վանքն իրենց ու իրենք վանքին, անխզրաբար կը չահագործէին ու կը պահէին։ Կարելի է լրիւ միլին դարու Արեւմտեան վանքեր ու իրենց ներքին կազմակերպութիւնն՝ տակաւին օրէնքները, որոնց համեմատ ամէն վանական պիտի ունենար իր առօրեայ, ընթերցանութեան, ընդհանուր նակտութեան և ֆիլիքական աշխատութեան ժամերը։ Մեր մէջ ալ վանքերը սկիզբէն ի վեր ծառայած են իբր հիւրընկալ տուներ՝ ուր ամէն կարգի հիւրեր արեւելեան սովորութեամբ կը կ'ընդունուէին անխտիր ու ապաստանարան կը գտնէին, իբր գիւղական յարկեր՝ ուր կրնան սփոփանք գտնել ամէն կարգի կարօտեալներ, իբր կրօնական հաստատութիւն՝ ուր ամէն օր կրնայ իր բարոյական անունդին համար կարեւոր տարերը գտնել, վերջապէս իբր կրթական հաստատութիւններ՝ ուրկէ ժողովուրդը կրնայ իրաւամբ պահանջել իր եկեղեցիին վարիչ կղերը։ Այսքան բազմատեսակ արդիւնքներ տալու համար, վանքերը պէտք է իրենց ներսէն ունենան եւ հետզհետէ պատրաստեն գործերու իւրաքանչիւր տեսակին յարմար գործիչներ եւ ըստ այնմ կատարուի աշխատութեան բաժանումը։ Այս բանը սակայն կը հասկցուի թէ միաբաններու պզտիկ թիւով մը չի դառնար։ Երուսաղէմին, Արմաչեն ու Կեսարիոյ և Մշոյ վանքերէն դուրս, չենք լիներ ուրիշ վանքեր որ չեն միաբանութիւն մը ունեցած ըլլան։ Վանքերու մշակութեան գործին մէջ ալ հաստատութիւնը օգուտը կը պահանջէ որ, ամէն կերպէն ներկայացնող վանք եւ ի մասնաւորի Մայր վանքեր իրենց մէջ եւ իրենց միջավայրին մէջ ծնած ու մնած միաբանութիւն մը պատրաստեն։ Բայց այդ միաբանութիւնները միայն իրենց համար գծուած աշխատութեան ու իրաւանց սահմանին մէջ պէտք է գործեն։ Հակառակ պարագային, կը վախնանք թէ գուցէ յաճախն չար քան զառաջինն ստեղծելու հարկին տակ պիտի գտնուէինք։ Որովհետեւ թէ՛ հին եւ թէ նոր վանական տարերգութիւններ միշտ անընդհատ էջերով կը ներկայանան մեր առջեւ՝ սկսեալ Փարպեցիի վանական միաբանութեան մասին պատմած ցաւալի դէպքերէն, մինչեւ Երուսաղէմի այժմեան միաբանութիւն ունեցող վանական խնդիրները։

Բայց, կը խորհինք, եթէ մեր վանքերն ունենան իրենց բարեկարգ միաբանութիւնները՝ կարող ձեռքեր՝ փոքր վանահայր-առաջնորդներու ձեռքին տակ, եւ եթէ այդ միաբանութիւններու պարտուց և իրաւանց բաժիններ լաւ ու գործնական հիմերու վրայ դրուին, այլ եւս այդ անպատեհութիւններէն ազատ, կրնան անոնք իրենց յատուկ կոչումին ծառայել օգտակարապէս։ Այսպէս, բոլոր վանքերը կապուած պէտք է ըլլան՝ իրենց կեդրոնի մօտաւորութեան և տեղական կարեւորութեան տեսակէտներով նշանակուած մայրավանքերու, որոնց վերին հսկողութիւնը դրուած ըլլայ առաջնորդներու ձեռքին մէջ՝ կերպով մը անկախ Դասատ. Վարչութեանց ազդեցութենէն։ Իւրաքանչիւր մայրավանք իր թեմի պահանջումներուն համեմատ պէտք է ունենայ իր միաբանները, որոնք փոխն ի փոխ ղեկավարը չրջակայ վանքերու մատակարարութեան և մշակութեան գործին։ Միաբանութիւնը իր մէջ պէտք է ունենայ երկրագործական ծանօթութեանց հմուտ անդամակիցներ, և ըստ այնմ կատարէ աշխատութեան բաժանումը, երբեք անգործ անդամներ չթողու որպէս զի ծոյլերու օրերը չգտանան այդ նուիրական վայրերը, հաւատամուտ ուսման սկզբունքով մայրավանքն իր դիւանն և միւս վանքերն իրենց փոխ-վանահօր ձեռքով քանուած կանոնաւոր հաշիւները ունենան և այսպէս ամէն վանք առ հասարակ, առանց ափ մը հող թողլու ինք իր մարդերով մշակէ իր հողերը. ամենալուրջ կերպով կէտ նպատակի ընկ երկրագործական աշխատութեանց կանոնաւորութիւնը և յառաջդիմութիւնը, և միւս կողմէ յաջողակ հսկողներու համար հատատէ վարձատրութիւններ ու մրցանակներ։

Այս սկզբունքը իրագործելու համար, մայրավանքեր կրնան իրենց մէջ պահել կրօնակրթական վարժոցներ, ուր նոյն իսկ երկրագործական գիտելիքներ՝ տամնամ ծրագրով մը՝ կրնան իրենց տեղն ունենալ, և ի հարկին, ինչպէս քաղցցի և կալոցի ժամանակներ, ուսանող ու միաբանութիւն կրնան իբր իրենց տունին գործը, չա՛տ աւելի հոգատարութեամբ հատազել թափուած քրտանց պտուղները. որքան պիտի չկրնային ընել վարձատր մշակներ ու գործաւորներ։ Շերամի ու կատատի գործին մէջ մանաւանդ մեծ ծառայութիւն կրնայ մատուցանել գպրոցը՝ վանքին առանց քան մը կորնչնելու իր կրթական ուժերէն։

Իսկ եթէ գործին ընդարձակութիւնը եւ տեսական հանգամանքը, ըստ տեղւոյն, անկարելի դարձնեն այդ պարագան իբրեւ մշտատեւ գործ մը, վանքը կրնայ իր մշակներն ունենալ, և այս՝ իր հոգեւոր իրաւասութեան սահմանին դուրս գտնուող գործաւորներէ ընտրելով։ Լաւ է որ մշակն ըստ արժանւոյն վարձատրուի և չնայեալ անոր մնուդէն (մշակներու պետին (չիֆթճի պաշի) պաշտօնը, ինչպէս նաեւ աշխատակներու տեսուչներու և ժամապահ քահանայրու գոյութիւնը՝ վանքերու համար աւելորդ ու վնասակար իսկ է յաճախ. Թող վանքը երկրագործութենէ լաւ տեղեկութիւն ունեցող իր մէկ վարդապետին յանձնէ մշակներու տեսչութիւնը, իսկ կենցաղագէտ եկեղեցականի մը՝ որ նոյն տեսն իր վրայ ունենայ համեմատութիւն ու պատկառանք՝ Թող յանձնեն հիւրամատարի պաշտօնը և ոչ տեսն վանքը չատ աւելի սիրելի պիտի դառնար ժողովուրդին, եւ միեւնոյն տեսն պիտի կարենար գրաւել ժողովրդական վստահութիւն ու համակրանք։

Երկրագործական աշխատութիւններու վանքի կողմէ կատարելիք մեկէ աւելի չահեր կրնայ ունենալ։

Նախ՝ կրնայ աւելի արդիւնք բերել օրթաքճիի արուած պարագաներուն, եւ յետոյ դիւրութիւն պիտի ունենայ անասուններ պահելու եւ անոնց տզրով պարարելու իր արտերը։ Զերմիկ սխոռները պիտի կարենան թրենց մէջ պահել հաւեր, որոնցմէ եկած հաւկիթը՝ կովերու կաթին հետ՝ բազմանդամ միաբանութեան անձնական տարրը պիտի կազմեն եւ պիտի պակեցնեն մեծկակ ծախք մը՝ վանքին պիւտճէին։ Արաբերէն եկած յորդով ու խոտով ձմեռ ատեն կրնան բաւականաչափ ոչխար ու ձիեր պահել, որոնք տարեւէ տարի բազմանալով, պիտի կազմեն վանուց հարստութեան մեծկակ ու ապահով աղբիւրներէն մին, մինչդեռ այլապէս այդ անասուններու անունին ծառայող տարրերը մեծ գումար մը պիտի աւելցնեն վանքին ծախքին վրայ։

Վանքերէն մեծագոյն մասը դեռ ընդունած չեն չերամի, ծխախոտի, կատաւի եւ պտղամշակութեան, ինչպէս նաեւ մեղուաբուծութեան պէս չահաբեր գործեր եւ կը չարունակեն ցորենի ու գարիի մշակութիւնը, ինչ որ հակառակ տարուած աշխատութեան՝ չատ չնչին արդիւնք մը միայն կրնան բերել։ Կարեւոր է նաեւ որ վանքերու մօտերը բազմացուին ծառերը, ինչպէս անոնք Արմաչ, Թոզտուր Ս. Յովակիմ Աննա և Սվազի Ս. Նշան ու Ս. Գէորգ վանքերը ևն., որոնք փայտի կողմէ պիտի հարստացնեն վանքը։

Ջոլոր այս ծրագիրները՝ որոնք դեռ կրնան ընդարձակուիլ՝ կը հաստատեն թէ վանքի հողերը միայն վանքերու միաբանութեանց ձեռքով մշակուած ատեն կրնան օգտակարապէս ծառայել վանքին, եւ չահեցնել անոր՝ ինչ որ ո՛չ ընկերովի եւ ոչ վարձու արուելով պիտի կարենայինք չահեցնել ազգին այդ հնաւանդ տուներուն։

ՍԱՀԱԿ Վ. ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Ե. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՊԻՏԱՏԱԿԻՆ)

Բանաստեղծ բարեկամներէս մէկը սա պատմութիւնը ըրաւ ինծի անցած օր.—

«Իրիկուան՝ այն պահուն, յորում Արեւը՝ Մարմարայի մէջ իր սովորական լոգանքը ընելու համար հարիզոնին վրայ կանգ առած, ծակկած հին ու աղտոտ ամպի կոյտերու ետին իր մեռած ոսքէ փալփլուն հագուստները կը հանէր՝ ականջ չկախելով այն պարզ հոգիին որ կը փչէր հիւսիսի թոքերէն, բզկզկելով ու ճանկռտելով կապարագոյն այդ ծովուն, մարդուն մէկը գանգատնակ մը ի ձեռին կը մտնէ վրօսավայր մը, ուր երդչախիներ իրենց հոլանի լանչքն ու կլորիկ թեւերը ցուցադրած՝ կ'երգէին ու կը պարէին, բերնին ջուրերը վազցնել տալով գանձակներին՝ որուն կուրծքը թափեցաց եղած էր, բերնէն վազած չուրերուն տակը դոյլ դնելու խնդիր մը չգտնելուն համար։

Ի տես այդ պարուհիներուն՝ որոնց ներդաշնակ, ներկուծակ եւ երջանիկ «Ներզուռնա» երգերուն ազդեցութեան տակ մարդ չգիտեր թէ օ՛ր ընել պէտք է թէ օ՛ֆ, գլխէն տաք տաք բան մը կ'իջնայ այդ մարդուն, ու այդ տաքութեան ազդեցութեանը տակ, հագած տաւր կոյտի մը պէս կը տարածուի աթոռներէն մէկուն վրայ, քունէտի մը վրայ դնելով գանձակը՝ որուն փորը դեռ դատարկ ըլլալուն անօթութենէ կը մարէր։

Գանձակին մէջ տաւգուած քանի մը դրուշի մանրուքը տ՛ւ դարձեցուցած էր, ատ՛ը, իր չունդլից ցատկըռտուքը մարդիկներէ չրջապատուած սեղաններու տակնուվրայ։

Գանձակչիկները բոլորովին ինքնիրմէ ելած, ճնկելով կը ճնկէր, չմոռնալով սակայն իր փառաքանութեան կարճ տօղիքներն ուղղել պարուհիներուն հաճելին, մէն մի գաւաթի ճնկումէն յետոյ։

Այդ ատեր քիչ չատ թաղային ամէն տեսակ գործերու կը խառնուի եղեր, ու այդ օրն ալ հաճութիւն ունեցեր է թաղին Աղքատախնամին գանձանակը պատցնելու։

Ներկաներէն մին մտածելով որ Պարոնին այդ ընթացքը պատիւ չի բերեր Աղքատախնամ մարմնոյն, կը մօտենայ իրեն ու քիչ մը խնդրական, քիչ մը խրատական ու քիչ մըն ալ հրամայական չեշտերով գոցէն հասկնալ կ'ուզէ թէ ըրածը չի վայրեր, ու կ'ըսէ.

—Պարո՛ն, քանի որ այդ պաշտօնը ստանձներ ես, լաւ կ'ելլայ որ իրիկուն մը հանեց ու զայն քիթիս բերելու կը նստցնէ չեղած քանի մը դրուշ եւս հատցնես, փոխանակ հոս ասանկ բաներ ընելու։

Ըսուած է թէ, «ոչ ոք կարէ երկուց աերա՛ց ծառայել», անոր համար որ ըզբազուածները խիստ չատ կ'ըլլան, մէկ աչքովը հրամանը միւսինին չի չրմայրիր, եւ հետեւաբար մարդ կը չուարի և ըրածը թաղածը չի գիտնար։ Եւ որովհետեւ այդ անձն ալ, թէ՛ բազում եւ թէ միանգամայն վչխիւսի պաշտօն կը մատուցանէր, մարդուն այդ խօսքին վրայ կը զայրանայ, խաչած չալրի մէջ ինկած մարդու մը պէս կը կարմրի, փորի ցաւէ բռնուած մէկու մը պէս կը պռտայ, կը հայհոյէ ու ծծծի կը վազէ մարդուն վրայ։

Մարդը ինքնիրմէն ելեր էր ալ. խախտուտ դուռ ունեցող չէնքէն դիւրաչ դուրս կ'ելլուի կ'ըսեն։

Վերջապէս, չերկնցնենք, ամէնուն ծանօթ «Ես քու կիտցածներէդ չեմ, ինչ թէ էս ասանկ կ'ընեմ» ըսելով, գրպանէն ոսկի մը կը հանէ, ու զայն ծաղրելի պարտեզկոտուածքամբ մը իր հաւատակորդին քիթին բերնին երկնցնելէ յետոյ կը ձգէ գանձանակին մէջ, որով ըսել կ'ուզէր թէ գանձանակին բացը գոցելու համար ինք բաւականաչափ դրամ ունի։

Աղքատներու բախան է ադ. չնորհակալ ենք. և սակայն վաճառականի մը մշակին՝ գանձանակի մը մէջ ոսկի ձգելը, ոաքը բռպիկ մարդու մը գօթէռէն նոր չինուած բարեբոխ մը թեւին վրայ ձգած ըլլալու տպաւորութիւնը կը թողու ներկաներուն վրայ։»

***

Ասոր խօսք կը բանայ կ'ըսեն մարդուն այդ պատմութեանը վրայ իմ միաքս ալ բան մը ինկաւ, որ թէև չատ հին, և սակայն չատ կը նմանի այդ միջադէպին, և որովհետեւ իր մէջ originalité մը կայ, ես ալ այդ պատմութիւնը կ'ընեմ։—

Տղայութեանս տարիք, Աստուած ողորմի հոգուն, կարապետ անունով մէկը կար, որուն Շեր. կարապետ կ'ըսէին. մենք, տղաքս, ամէնքս ալ հետը կ'իյնայինք. պակաս մարդուն մէկն էր. ամէն օր տարօրինակ բաներ մը կ'ընէր, քառասունըհինգնոց բան մըն էր դեռ, իւղոտած սեւ գլակ մը յանկարծապէս կը ծակկէր անոր գլուխը մինչեւ յօնքերը, իր մէջ առնելով ականջներուն կէսը, որոնք մէկալ դերասով պլչկուած էին դէղնագոյն ազատով մը, կէսկիսուած փոչիի սեւ բիծերով։

Կարծէքին վերի մասին վրայ, թուչին ակռվը, ազատ մար կապած էր, և չապիկին պատռռատուն լացուցածքէն, քրտինքէն իրար փակած՝ կուրծքին մազերը դուրս կը ցցուէին. կռնակին բալթօն échantillonներու հաւաքածոյ մըն էր եղած, որուն մէկ մասը՝ փորին պլլուած ազատ կտորը թռչկինակին ակռ փորին էր փակած, և բէչերն ալ թխմած տափատին մէջ։

Հին ու սեւ տափատ մը որուն հագուկորը տարեզլովին ծածկուած էր բազ գոյն խոզոր կարկատանով մը, ծանկերն ալ նոյնպէս ծածկուած էին կարկատաններով՝ որոնց տակէն ճամած տախտակի ճեղքուածներու պէս լացուցածքեր կային, ուրկէ՝ տղային ու ցեխին սեւցած ճերմակղէնին կտորները դուրս կը խուժէին։

Ոաքը բռպիկ էր, գրեթէ միչտ։

Իր հասցէն էին Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին դէմ չոր, կէս փայտ չրամբարները, գետնափոր ընդարձակ մառաններ որոնք չորրդ երեսուն տարիներէ ի վեր այրած հակայ առուներու աւերակներուն մէջ կը գտնուէին։

Զինքը հոն կը գտնէինք, գրեթէ ամէն առտու գետնին վրայ փռուած, գլուխն ակը քար մը և վրան ալ փսիաթի կտոր մը իբր վերմակ։

Օրին մէկը, տեսայ որ կէս մէկքէն վար բաց, փողոցն ի վար կուգայ կոր։

Իսկոյն քովը գացի, քիչ մը խրատական քիչ մըն ալ հրամայական չեշտերով ըսի իրեն.

—Պ. Կարապետ, ամօթ է, ինչ ես ըրեր, տա ի՞նչ ամօթ բան է։

Կարապետ զայրանալով ծռցէն ազատուտ, — բայց ազատ— ձերկակղէն մը հանեց ու զայն քիթիս բերելու կը կըծցնէր չետոյ նորէն ծռը դրաւ, ատանկով— լիչեալ գանձանակակիրին պէս—ըսել կ'ուզէր թէ այդ բացը գոցելու համար ինք պէտք եղածը ունի։

Դժուար եղաւ հասկցնել թէ վարտիք մը ունեցած կրնար ըլլալ, բայց անվարտի պտտիլը ամօթ էր, ինչպէս որ գժաւոր է եղեր հասկցնել լիչեալ անձին թէ ոսկի մը ունեցած կրնար ըլլալ, բայց իր ըրածները ամօթ էին։

Սա երկու իրարու նմանող միջադէպերը հոս պատմելուս նպատակը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ անգամ մը եւս հաստատել սա ճշմարտութիւնը թէ աչխարհիս մէջ բան մը չի կորսուիր երեք։

Ո՞երկէ ասր այս միջադէպէ՝ որ իր չարակից պատգաներով լիչեցնել կուտայ մեզի՝ այսքան տարիներէ ի վեր մնացած ու մոռցուած Շեր. կարապետը։

ԶԱՒԷՆ ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆ

ԱՊՐՈՒՍՏԻ ՁԱՄԲԱՑ ՄԸ ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ապրուստի անհնարին միջոցներ կան կիներուն համար։ Ասոնցմէ մէկն է ընտանի անասուններու հիւանդապահութիւնը։

Ընտանի անասունները խնամել, դարմանել, անոնց հիւանդութիւնը հասկընալ եւ բժշկել. ասիկա չափէն աւելի տարօրինակ պիտի երեւայ մեր աչքին, եւ իրաւունքով. որովհետեւ մեր մէջ կիներ կան որ ոչ թէ ընտանի անասուն, այլ նոյն իսկ ընտանիքին որ եւ է մէկ բանաւոր անդամը պէտք եւ դաժէն պէս խնամելու կարողութիւն չունին։

Բայց եթէ մեր մէջ կիները մարդո՛ւ հիւանդապահ ըլլալէ իսկ կը խրտչին, Եւրոպայի մէջ կիներ կան որ անասուններու հիւանդապահ կ'ըլլան և չնորհքով դրամ կը վաստկին։

Արժէքաւոր ընտանի անասունները չատ անգամ այնչափ փափուկ են որչափ մատաղ աղաքները. հետեւաբար ամէն տարի հազարաւորներ կը մեռնին առանցմէ, եթէ անոնց հիւանդութիւնները հասկցող մէկը չգտնուի։ Շատ մը ընտանիքներ կան որ չեն ուզեր օրինակի համար իրենց ազնիւ ցեղէ կատուն առնէն դուրս հանել՝ դարմանելու համար. հետեւաբար անհրաժեչտ է հիւանդապահ մը ունենալ տան մէջ։

Անգլիացի օրիորդ մը, Միս Մաբլալ, երկար տարիներէ ի վեր ինքզինքը այս գործին նուիրած է, և դեռ վերջերս ինք կը վարէր ընտանի անասուններու հիւանդանոցի մը ամբողջ գործերը։

Բարիզի և Նիս-Տարքի մէջ անասունները խնամող հիւանդապահուհիներու թիւը չատ աւելի մեծ է։ Ասանք խիստ չահաւոր կը գտնեն իրենց հետեւած գործը։

Անասուններու հիւանդապահ մը նախ պէտք է տորվի թէ ինչպէս պէտք է դարմանել այն սովորական հիւանդութիւնները, որոնցմէ ընդհանրապէս կը տառապի ընտանի չուն մը կամ կատու մը։ Երկու անասուններն ալ ենթակայ են պաղատութեան, կոկորդի ցաւի, յօդացաւերու։ Երբեմն դեղատոմս պէտք է տալ, ուրիշ անգամ՝ փոչի, և յօդացաւին ցաւերու առեն հիւանդ անասունին անդամները պէտք է փաթթել ֆանե-

լայով։ Եթէ չունի համակերպող բնաւորութիւն չունի, աւելորդ է ըսել թէ դժուար է գեղահաս մը կլլել տալ կամ անդամները փանէլայով փաթթել։ Բայց մարզուած հիւանդապահը պէտք է սորվի թէ ինչպէս չոյելու է հիւանդը որ յօժարութեամբ ենթարկուի իր խնամքին։

Կատաղներու բնաւորութիւնը չունենք շատ աւելի անտանելի է, մանաւանդ երբ ցաւ մը կը տառապին։ հետեւաբար իրենց դարմանումը շատ անգամ դըժուար գործ մըն է։

Կատու մը դեղ առնելու համոզել ջանացած առեն, հիւանդապահուհին շատ անգամ կարէք հասա ձեռնոցներ կը դնէ, որպէսզի կատուն չկրնայ խածնել կամ ճանկռտել, ինչ որ կրնայ թունաւորել իր արիւնը։

Կապիկները շատ անգամ կը բռնուին մարդկային հիւանդութիւններու ամէնէն տառապեցնողներէն՝ ջղային։ Հիւանդ կապիկ մը դարմանելը դժուար գործ է։ Երբեմն երբ հիւանդը ծայրայեղ բնաւորութիւն մը ունի, հարկ կ'ըլլայ դեղի մը ազդեցութեան ենթարկել զայն, ինչպէս քօքային։ Աւելորդ է ըսել թէ ընտանի անասուններու հիւանդապահուհին պէտք չէ ընդարձակ ծանօթութիւն մը ունենայ զանազան կենդանիներու կազմուածքին վրայ։

Մասնաւոր կենդանիի մը հիւանդութեանց մասնագէտներ ալ կան, որոնք լաւ դրամ կը շահին։

Շատ անգամ կը պատահի որ թութակ մը լռութեան տենդէ մը կը բռնուի. այդ միջոցին թռչունը բացարձակապէս կը մերժէ բառ մը արտասանել, հակառակ իր տիրոջ կամ տիրուհիին գգուանքներուն։ Այս լռութեան նոպան կրնայ հիւանդութենէ կամ պարզապէս գէշ տրամադրութենէ մը յառաջ գալ։ Մասնագէտ հիւանդապահուհին պիտի կրնար անմիջապէս համոզել թութակը՝ վերսկսելու իր սիրական արտասանութիւնները։

Պէտք է չմոռնալ թէ՛ կնոջ մը համար բացարձակապէս անօգուտ է անասուններուն դարմանելու արուեստին հետեւիլ, եթէ իրապէս սիրով մը տոգորուած չէ հանդէպ այն անասուններուն, որոնց խնամատարութեան պիտի նուիրէ ինքզինքը։ Առանց այս սիրոյն իր ճարտարութիւնը և գիտութիւնը մեծ օգուտ մը չեն կրնար ունենալ։ Հաստատուած է թէ ամէն տեսակ կենդանիներ, ընտանի ըլլան թէ ուրիշ կարգէ, յօժարութեամբ կը համակերպին զիրենք սիրողի մը խնամքներուն, իսկ նոյնչափ յօժարութեամբ կը մերժեն խնամուիլ անոնց կողմէ որոնք չեն սիրեր զիրենք կամ կը վախնան իրենցմէ։

Այս առթիւ աւելորդ պիտի ըլլար յիշել թէ կան շատ մը անասուններ, օրինակի համար զէպրա, առիւծ, վագր, փիղ, ուղտ եւլն. որոնց հիւանդութիւնները դարմանել սովորական հիւանդապահուհիի մը գործը չէ։ Ասիկա էրիկ մարդոց կը վերաբերի, եւ կիներու հիւանդապահութիւնը պէտք է սահմանափակուի ընտանի անասուններուն բժշկ'լու եւ դարմանելու մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԵՐԺՈՒՄԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՕՐՈՒԱՆ ԿՆՃԻՌԻՆ ՎՐԱՅ

Բորթ Արթիւրէն անգլիացի թղթակից մը կը հեռագրէ Ցունվ. 19 թուականով.—

Երէկ տեսակցութիւն մը ունեցայ Ծայր. Արեւելքի Ռուս փոխարքային, Ալէքսիէվ ծովակալին հետ։ Ծովակալը յուսալից է թէ մօտերս համաձայնութեան եղանակ մը պիտի հաստատուի Ռուսիոյ եւ Ճափոնի միջեւ, ուրկէ վերջը ինք Բեդերպուրկ պիտի երթայ։ Ն. Վսեմութիւնը յետոյ մանրամասնութիւններ առնելու համար իր դիւանագիտական գործակալին, Պ. Բլանսոնի յանձնարարեց զիս։ Պ. Բլանսոն որ վերջերս Բեքինի ռուսական գործակատարն էր, որոշապէս պարզեց ինծի կացութիւնը։ Մասնաւորապէս ծանուցաւ թէ Ռուսիոյ համար անկարելի է թողուլ Մանչուրիան, ճափոնական եւ չինական կառավարութիւններուն ընթացքին հետեւանքով։ Բացորոշապէս յայտարարեց թէ վեց ամիս առաջ հրամաններ տրուած էին Զաւանկէն և Մանչուրիայէն քաշելու ռուսական զօրքերը, եթէ Չինաստանի կառավարութիւնը յօժարէր համակերպիլ կարգ մը պարզ պայմաններու։ Բայց ճափոնական գեսպանին միջնորդութիւններուն հետեւանքով, այս հրամանները ետ առնուեցան եւ Ռուս զօրքերը նորէն գրաւեցին իրենց նախկին դիրքերը։ Պալով Մուքտէն և Անթունկ նաւահանգիստներուն վաճառականութեան առջեւ բացուելուն, Պ. Բլանսոն յայտարարեց թէ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը արդի պայմաններուն մէջ, եւ առանց Ռուսիոյ գիտութեանը եւ հաւանութեանը մասնաւոր դաշնագիր մը կնքելով Չինացիներու հետ, բարեկամութեան եւ դիւանագիտութեան հակառակ ընթացքի մը մէջ գտնուած է։ Ռուսիա չպիտի բանայ այդ երկու նաւահանգիստները եւ չպիտի թոյլատրէ որ ամերիկեան հիւպատոսներ հաստատուին արդի դրութեան տակ։ Պ. Բլանսոն բացորոշապէս հերքեց թէ Ռուսիա Քորէան իրեն կցելու կամ անոր վրայ թեւարկութիւն մը ձեռք ձգելու դիտում ունի։ Ռուսիոյ ուզածն է ապահովել իր օրինաւոր իրաւունքները։ Պ. Բլանսոն յետոյ ըսաւ թէ բանակցութիւնները բարեկամական ոգիով մը կը շարունակուին։ «Եթէ Ճափոն Քորէան կ'ուզէ, Ռուսիա չպիտի միջամտէ (?), պայմանաւ որ միւս տէրութիւնները թող տան։ Ռուսիա Ճափոնի հաւանութիւնը չխնդրեց Մանչուրիան գրաւելու համար, եւ ոչ ալ Ճափոն պէտք ունի Ռուսիոյ թոյլտուութիւնը խնդրելու՝ Քորէայի վրայ թեւարկութիւն մը հաստատելու համար։ Մ. Նահանգները եւ միւս ազգերը աւելի շահ ունէին Քորէայի մէջ քան Ռուսիա(«Դիւանագիտական գործակալ»ի վայելուչ խօսք չէ ասիկա. Ծ. Խ.)

⁂ Նոյն թղթակիցը աւելի նոր հեռագրի մը մէջ կ'ըսէ.— Ռուսերը անձկութեամբ կը նային որ ժամանակ անցնի, մինչեւ որ չինական ջուրերը հասնին այն մարտանաւերը եւ պաշարները որոնք ճամբայ հանուած են մեծ մասամբ Եւրոպայէն։ Մ. Նահանգներու պահանջումը՝ Նիւ-Զուանկի պարպուելուն և Մուքտէնի ու Անթունկի բացման մասին, ինչպէս նաեւ ամերիկեան տորմիղին վերադարձը բոլորովին տակնուվրայ ըրին ծովակալ Ալէքսիէվի հաշիւները։ Ռուս փոխարքան յայտարարած է թէ անկարելի է պարպել Մանչուրիան, որովհետեւ Ռուսիա պարտաւոր է պաշտպանելու իր մեծ եւ յարաճուն շահերը։ Ճափոնցի պահեստի զօրքեր եւ շատ մը Չինացիներ հօսկէ կը հեռանան ուրիշ տեղեր երթալու համար, եւ հրապարակային աճուրդով կը ծախեն իրենց ունեցածները։ Թոքիոյի ռուս եկամտական պատուիրակ Պ. Տէվրիլօֆ Բեդերպուրկէն հոս հասաւ եւ դէպի Ճափոն ճամբայ ելաւ գաղտնի պաշտօնով։

⁂ Չինաստան 31 միլիոն հրացանի փամփուշտ առաւ Ճափոնէն։ Մանչուրիա գտնուող ռուսական զօրքերուն թիւն է, վերջին հաշիւներով, 270,000 հոգի։ Բեքին գտնուող Ճափոնցիները կը կարծեն թէ Ռուսիա տեղի պիտի տայ վերջին պահուն։

⁂ Թոքիոյէն կը ծանուցանեն թէ մտերմական տեղեկագիր մը առնուեր է Բեդերպուրկի ճափոնական գեսպանէն. Ասոր մէջ կ'ըսուի թէ մեծ դուքսերու եւ նախարարներու վերջին գաղտնի խորհուրդին մէջ պատերազմական նախարարը եւ իր պաշտօնակիցներէն մէկ քանին առաջարկեր են խաղաղութեամբ կարգադրել խնդիրը։ Ուրիշ մասնաւոր լուրեր ալ կը ցուցնեն թէ կարծիքի մեծ անհամաձայնութիւն կը տիրէ Ռուսիոյ կառավարական շրջանակներուն մէջ։ Վաշինկթընի աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Ռուսիա երկրորդ պատասխանով բարեփոխած է Մանչուրիոյ վերաբերեալ հինգերորդ յօդուածը, սակայն պնդած է որ չէզոք գօտի մը հաստատուի Քորէայի մէջ։ Կը կարծուի թէ Ռուսիոյ նոր պատասխանը, որ մօտերս կը սպասուի, կարգ մը զիջողութիւններ պիտի պարունակէ. բայց վստահութիւն չկայ թէ ատոնք պիտի կրնա՞ն գոհացնել Ճափոնի պահանջումները։ Նախարարական գումարումները եւ կայսերական ունկնդրութիւնները կը շարունակուին Ռուսիոյ եւ Ճափոնի մէջ։

⁂ Սէուլէն հասած նոր հեռագիրներ կը հաստատեն թէ կացութիւնը աննպաստ է Քորէայի մէջ։ Հոն գտնուողները երկիւղի մէջ են։ Օտար դեսպանատուներու պաշտպանութիւնը աւելի կը զօրացուի։ Չինական զօրախումբ մըն ալ Սէուլ կը սպասուի։

⁂ Ռուբթեր պաշտօնական աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Ճափոն հաղորդեր է Լոնտոնի, Վաշինկթընի եւ Պերլինի դահլիճներուն թէ օր եւ է միջնորդութիւն չպիտի ընդունի։ Լոնտոնի ճափոնական դեսպանը կը յայտարարէ թէ վերջնական առաջարկութիւններ ըրած է, որոնք չեն կրնար զեղչուիլ։

⁂ Լոնտոնի թերթերը կը ծանուցանեն թէ ճափոնական կառավարութիւնը երկու առաջնակարգ զրահաւոր պատուիրեր է Մաքսիմ-Արմսթրոնկ Տան։ Այս նաւերը պէտք է յանձնուին 18 ամսէն։

⁂ Բեդերպուրկէն կը հեռագրեն թէ Անգլիոյ ճափոնասէր քաղաքականութիւնը լուրջ ուշադրութիւն գրաւած է Ռուսիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ։ Որոշապէս կը զգացուի թէ Ռուսիա Ճափոնէն աւելի Անգլիոյ հետ վէճի մէջ է, եւ թէ անգլօճափոնական զինակցութիւնն է բոլոր անհամաձայնութեան պատճառը։ Անգլօճափոնական դաշնագիրը ստորագրուած առեն, հեռատես մարդիկ ըսին թէ այդ դաշնագիրը պատերազմի յայտարարութիւն մըն է Ռուսիոյ դէմ, որովհետեւ կը խանգարէ զօրութեանց հաւասարակշռութիւնը՝ Ծայր. Արեւելքի մէջ։ Շատ մը քաղաքագէտներ կը յայտնեն թէ ժամանակ է որ Ռուսիա պատասխանէ Անգլիոյ գնահատելի հարուածներուն՝ ցոյց մը ընելով Հնդկաստանի սահմանագլուխին վրայ եւ յարձակողական քաղաքականութեան մը հետեւելով։

ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ԽՕՍՔԵՐԸ

Երեքշաբթի օրը Լոնտոնի Քաղաքամէջի վաճառականները, սեղանաւորներն, իրաւագէտները, քաղաքագէտները և խորհրդականները լեցուած էին Կիլտհոլի հինաւուրց սրահը, մտիկ ընելու համար «Կայսրութեան միսիոնար»ը, որ նոր աւետարանը բացատրելու եկած էր։ Բովանդակ Միջնաքաղաքը քանի մը ժամ մէկ կողմ ձգած էր իր գործը, նկատողութեան առնելու համար իր իսկ ապագան եւ Պ. Չէմպըրլէնի քաղաքականութեան արդիւնքները՝ Անգլիոյ եւ անգլիական կայսրութեան վրայ։ Վերջին ճառն էր որ պիտի խօսէր գաղթային նախորդ նախարարը՝ իր բացած մաքսային պայքարին վրայ։ Ամբողջ սրահը կը ճնշուէր անհագին բազմութեան մը ծանրութեան տակ, և դեռ տասն անգամ աւելի մարդ պիտի գտնուէր, եթէ տեղ ըլլար։ Փողոցները խռնուած ամբոխը խանդավառ ցոյցերով կը դիմաւորէր Պ. Չէմպըրլէնը, երբ կառքով կ'անցնէր անկէ։

Իրաւցնէ մեծ ճառ մըն էր, զոր արտասանելու եկած էր կարողի դիւանագէտը։ Լոնտոն, ըսաւ Պ. Չէմպըրլէն, աշխարհի ամէնէն մեծ ճարտարագործական քաղաքն է։ Աշխարհի ոչ մէկ կողմը օտարին անուղղակի մրցակցութիւնը այնչափ վնաս հասցուցած է որչափ Լոնտոնի մէջ։ Ազգի մը նկարագիրը իր ժողովուրդին զբաղումէն կախում ունի։ Սեղանաւորութիւնը եւ առեւտրական բաշխումը անկարելի է որ շարունակուին երկրին միացած մասին բարգաւաճութենէն. կարելի չէ որ չազդուին անոնք ուրիշ երկիրներու հետ բաղդատմամբ ճարտարագործական դիրքի մէջ եղած ոեւէ փոփոխութենէ։ Լոնտոնի բարգաւաճութիւնը սերտօրէն կապուած է Կայսրութեան բարգաւաճութեան հետ։ Այդ բարգաւաճութիւնը ձեր՝ գաղթավայրերուն եւ չէզոք երկիրներուն հետ ըրած վաճառականութեան գումարէն կախում ունի։ Սեղանաւորութիւնը վաճառականութեան կը հետեւի, վաճառականութիւնը սեղանաւորութեան չի հետեւիր։ Տեսէք Վենետիկի, Հոլանտայի եւ ուրիշ երկիրներու ճակատագիրը։ Անոնք երբեմն առեւտրական բաշխումի, սեղանաւորութեան կեդրոններ էին, բայց իրենց մեծութիւնը անցաւ, որովհետեւ պէտք եղած ճարտարագործական գործունէութիւնը չունէին անոնց ուժ տալու համար։ Մայր երկրէն գաղթականութիւնները եղած արտածութիւնը անշուշտ կ'աւելնայ, բայց օտար երկիրներէ այդ միեւնոյն գաղթավայրերը եղած արտածութիւնը աւելի մեծ է քան Անգլիայէն եղածը։ Մաքսապաշտպան երկիրները հետզհետէ աւելի մեծ գործ կ'ընեն մեզի հետ, եւ մենք հետզհետէ աւելի նուազ՝ անոնց հետ։ Մեր դիրքը պահելու համար իբրեւ ճարտարագործ ազգ, պէտք է պահենք մերձաւոր վաճառականութիւնը ամբողջ կայսրութեան հետ։ Մեր առաջին պարտականութիւնը չէ՞— մեր շահուն, եթէ ոչ աւելի բարձր պատճառներու համար— մեր կրցածը ընել այս վաճառականութիւնը զարգացնելու և քաջալերելու համար։ Մինչեւ որ մեր քաղաքականութիւնը չփոխենք, մեր արտաքին վաճառականութիւնը պիտի անհետանայ. արդէն նուազած է վերջին սերունդին օրով։ Մենք կ'ուզենք լաւագոյն պայմաններով գործ առնել օտար ազգերուն հետ։ Օգուտ չունի անոնց գութին դիմելը։ Ազգի մը մեծութիւնը իր անցնելով չի չափուիր։ Այլ ազգերու խորհուրդին մէջ իր ունեցած յարաբերական դիրքով։ Սպանիա եւ Հոլանտա աւելի հարստութիւն դիզած են քան իրենց համաշխարհային գերակշռութեան ամէնէն փառաւոր օրերուն մէջ. բայց իրապէս բան մը չեն արժեր։ Մենք ալ անոնց ճամբուն պիտի հետեւինք, եթէ դարման մը չգտնենք. առարկողներ կան թէ մենք կը բարգաւաճինք, որովհետեւ համագումար արտածութիւններու թիւերը աւելի բարձր են. կը պատասխանեմ թէ անգործ մնացածներու թիւը աւելի մեծ է այս տարի— ապացոյց մը թէ մեր ներքին վաճառականութիւնը աւելի արագ կը նուազի որչափ չաւելնար մեր արտաքին վաճառականութիւնը։ Անգլիոյ Մանէ, Թեկեգ, Փարեսը արդէն քանդակուած է պատին վրայ։ Պէտք է պատրաստուիլ, երբ դեռ ժամանակ կայ դարման մը գտնելու։ Այն սակացոյցները, որոնք ապահովեցին Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Մ. Նահանգներուն և Զուիցերի ներքին վաճառականութիւնը, մեծ աւելցում մը առաջ բերած են արտաքին վաճառականութեան մէջ։ Գերակշռութեան ապագայ պայքարը հզօր կայսրութիւններու միջեւ տեղի պիտի ունենայ։ Պզտիկ պետութիւնները մեծապէս եւ անդարմանելիօրէն պիտի նեղուին։ Անգլիա մեծ կայսրութիւն մը պիտի ըլլայ թէ լոկ թագաւորութիւն մը։ Ես չեմ յուսահատիր մեր երկրէն, բայց մեր դրութիւնը անկատար է. անկարելի է որ մեր կայսրութիւնը միեւնոյնը մնայ. կամ պէտք է տեղի տայ կամ աճի, բարգաւաճի։ Մեր ամէնէն մեծ խորհողները եւ գրողները այս խնդիրը կը դնեն մեր առջեւ։

Ծափահարութիւնները կը թնդացընէին սրահը, երբ Պ. Չէմպըրլէն իր վերջին բառերը կ'արտասանէր։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար նշանակուած պատուիրակները խիստ մեծ դժուարութիւններ կը կրեն։ Համաձայնութիւնը գրեթէ անկարելի կը թուի։

ԺԱՆՏԱԽՏ ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ.—Բեդերպուրկի բժշկական փորձառական Ակադեմիային աշխատանոցի սնօքէնը, որ ժանտախտի մանրէներու մեկուսութեամբ կը զբաղէր, մեռաւ ուրբաթ օր, այդ հիւանդութենէն վարակուելով։

ԲԱՐԻՒՂԻ ՎԱՃԱՌՄԱՆ մասին համաձայնութիւն գոյացնելու համար Պերլինի քարիւղի ընկերութեան մօտ կատարուող բանակցութիւնները, որոնց կը մասնակցէին Րօքֆէլլըրի քարիւղի խմբակէն ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ աւստրիական քարիւղի ճարտարագործութենէն եւ Տոյչ պանքէն պատուիրակները, արդիւնք մը չեն ունեցած եւ Ամերիկեան պատուիրակները մեկներ են։ Տոյչ պանքը իր կողմէ ընկերութիւն մը հիմներ է, որ Ռումանիոյ եւ Կալիցիոյ քարիւղ պիտի ծախէ։ Դրամագլուխն է 20 միլիոն մարք։

ԲՆԻՒՌԱՅԻՆ ՕԴ

Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն երեքշաբթի օրուան թուով.— Օդը չափազանց ցուրտ է հոս։ Ջերմաչափը զերոյէն վար 3 աստիճան էր։ Աղքատ դասակարգը մեծապէս կը նեղուի. գիշերը քանի մը հոգի ուշաթափ և գրեթէ սառելէն մեռած վիճակի մէջ գտնուեցան փողոցներուն մէջ։ Բարեգործական ընկերութիւնները պաշարուած են օգնութիւն խնդրողներու բազմութիւնով մը և հիւանդանոցները լեցուած են ցուրտէ խածէ տառապողներով։ Թոքատապը և միւս հիւանդութիւնները նորէն աւելնալ սկսած են, երկիւղ պատճառելու աստիճան։ Բժիշկները կ'ըսեն թէ ցուրտ օդը կատաղութիւն ալ կը պատճառէ, որովհետեւ ուտեստի և տաքութեան պակասը գայլի զգացումներ մը կը մղէ բազմաթիւ շուներ, ճիշդ այնպէս ինչպէս կ'ընէ ամառուան տաքը։ Կարգ մը մարդիկ խածնուեցան շուներէ և նոյն իսկ քանի մը հոգի կատաղութենէ բռնուեցան։ Ամբողջ Արեւելեան նահանգներուն մէջ ալ ցուրտը սաստիկ է։ Հաղորդակցութիւնները դժուարութեամբ կը կատարուին։

10000 ՈՍԿԻ 5 ԱԿՌԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Քանի մը ամիս առաջ, Ռուս նշանաւոր երգչուհի Օր. Սարգիսովա կառախումբով ճամբորդութիւն մը կատարած առեն, պզտիկ արկած մը պատահելով, ուժգնութեամբ վակոնին դըրան զարնուեցաւ եւ իր առջեւի ակռաներէն մէկ քանին ջախջախուեցան։ Հետեւանքը այն եղաւ որ իր երգելը մեծապէս խանգարուեցաւ, և Օր. Սարգիսովա 20 հազար անգլ. ոսկի հատուցում պահանջեց երկաթուղիի ընկերութենէն։ Այս վերջինը միայն 20 ոսկի տուաւ, բայց երգչուհին չընդունելով դատ բացաւ։ Դատարանը հաստատեց թէ՝ երգչուհիին առջեւի հինգ ակռաներուն կորուստը այնչափ վնասած էր արուեստագիտուհիին երգելու կարողութեանը որ, իր ապագան կործանած էր ալ. հետեւաբար վճռեց որ 10 հազար ոսկի հատուցում տրուի։

Ընկերութիւնը վերաքննութեան դիմէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը, Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքին ալ հեռագրաւ հաղորդած ըլլալով պատկանեալ իշխանութեան իր ըրած դիմումը, Պատրիարքարանի կողմէ նըշանակեալ քննիչներու անմիջապէս ղըրկուելուն համար, չորսթ օրը Ն. Ամենապատուութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Երուսաղէմ.—

«Ստացանք քննիչներու ընդ փոյթ ղրկուելու մասին ձեր ուղղած հեռագիրը, որուն մէջ յիշուածներն (հոգեւական եւ պարագի) են բուն խնդիրները, ինչպէս աւէ առաջ նամակներով ալ յիշած ենք։ Ձեր փափաքին համեմատ պիտի աշխատինք օժանդակել ձեզ եւ կատարել ինչ որ պէտք է վանական գործոց բարւոք վիճակին համար»։

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՄԱՂԱՔԻԱ

⁂ Շաբաթ օր Երուսաղէմի անօրէն ժողովոյ անդամ Տ. Եղիա Վ.է նամակ մը հասաւ Պատրիարքարան, որ ընդարձակ եւ մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Վահրամ Վ. Ազարեանի Եաֆա հասնելուն եւ պարագաներուն վրայ։ Տ. Եղիա Վ. կը խնդրէ Ս. Պատրիարքէն որ հարկ եղածը ի գործ դրուի որպէս զի մինչեւ որ քննիչները հասնին, Վահրամ Վ. Եաֆա մնայ։ Այդ գիրն ալ պիտի ներկայացուի յառաջիկայ Խառն ժողովոյ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ երէկ Մայր Եկեղեցւոյ ժամերգութեանց նախագահեց, և «Հաւատով Խոստովանիմ»ի հինգերորդ տունը, «Հոգի Աստուծոյ...» ընթեան առնելով, քարոզ մը խօսեցաւ. Ն. Սրբազնութիւնը ի Ջրոյ եւ ի Հոգւոյ մկրտութեան վրայ երկարօրէն խօսեցաւ և Շնորհալիին սոյն աղօթքի մասին իւրաքանչիւր պարբերութեան վրայ ծանրացաւ եւ մեկնաբանեց Երրորդութեան երեք անձնաւորութեան Բարութեան, Իմաստութեան եւ Շնորհաց նշանակութիւնները, և մանաւանդ ըրելով իր խօսքը Հոգւոյն Սրբոյ վրայ, անոր կատարած դերը պարզեց, իբր աղբիւր շնորհաց։ Ս. Պատրիարքը Յովհաննու և Քրիստոսի կատարած մկրտութիւններուն վրայ ալ խօսելով, առաջնոյն մկրտութիւնը յապաշխարութիւն եւ երկրորդին ի սրբութիւն ըլլալուն մասին երկարօրէն բացատրութիւններ տուաւ. Ի Ջուր մկրտութիւնը միայն մեր սկզբնական և սովորական մեղքերը կը սրբէ և ի հուր մկրտութիւնը՝ ինչպէս եղած է առաքելոց ի վերնատունն, մարդս կատարելապէս կը սրբէ իր մեղքերէն։ Ն. Սրբազնութիւնը մկրտութեան ձեւին դառնալով, արեւելեան եկեղեցեաց կատարած մկրտութիւններուն ճիշդ Քրիստոսի մկրտութեան ձեւին պէս ըլլալը հաստատեց եւ ըսաւ թէ հակառակ պատկերհաններուն չինած այն պատկերներուն որք Քրիստոսի Մկրտութիւնը Յորդանանու եզերքը՝ միայն իր գագաթը պարէն վեր կը ցուցնեն, հաստատեց թէ Քրիստոս ամբողջութեամբ մխրճելով ջուրին մէջ, մկրտուեցաւ Յովհաննէսէն։ Սրբազան քարոզիչը մաղթեց ժողովրդեան վերստին մկրտութեամբ ի հոգի սրբուիլ մեղքերէն։ Ասոր միջոցներն են եկեղեցւոյ Խորհուրդները եւ պատուէրները՝ այն է ապաշխարութիւն, հաղորդութիւն, եւլն. Ն. Սրբազնութիւնը յորդորեց որ միայն հոգեւոր զղջումով պէտք չէ բաւականանալ, այլ բոլորովին մեղքերէ սրբուելու համար գործածուած մեղք մը կրկին չգործելու աշխատելու է։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 163

ՈՃԻՐԸ ԵՒ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ԲԻԵՌ ՄԱԷԼ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՍՐՏԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄ

13.

ԿԵՂԾ ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐ ԿԵՂԾ ԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ

—Պա'հ, պա'հ, առանց մարդիկը հին սպաններ, սիրելիս։ Քանի՛ անգամ պիտի ըսեմ ձեզի որ պարապ տեղը կը յոգնիք. ձգենք հիմայ այդ խօսքերը և ժամանակ չկորսնցնենք։ Լաւ նկատեցէք իմ վերջնական յայտարարութիւնս։ Կապրիէլ ձեր կինը չպիտի ըլլայ, և չի կրնար ըլլալ։ Օլիվիէն սիրած եմ ես. միայն որ Կապրիէլ ալ զայն կը սիրէ։

—Օ՛հ, մանչեց Նարսիս, ուրեմն պիտի հարկադրէք զիս որ բռնի ձեռք ձգեմ զայն։

Ռիչառ խնդուքով մը պատասխանեց միայն տասր։

—Օ՛հ, ծիծաղելի բաներ մի ըսէք, տղաս։ Հիմա այլեւս այդ ժամանակները անցած են. հիմայ բռնի կին չեն փախցներ։ Պէտք է համակերպիք, տղաս։ Ձեզի մէկ միլիոն միայն խոստացայ. աղջիկը չխոստացայ։

Խօսակցութիւնը հետզհետէ աւելի ոգեւորուած կը դառնար։ Աւելի կամ նուազ անախորժ խօսքերու հայհոյանքի մօտեցող բառեր ալ կը խառնուէին։ Բայց վէճը քանի կը յառաջանար, Ռիչառ ինքզինքին տէրը կրնար կոր ըլլալ, մինչ միւս երկուքը բոլորովին կորսնցուցած էին ինքզինքնին։

Մայր ու տղայ չափազանցութեան գացած էին այլեւս և իրենց կատաղութիւնը անսանձ դարձած էր։

Այդ միջոցին էր որ Հէլօիզ պատմեց իր՝ Հիւպէրի եւ Քայլառի հետ ունեցած տեսակցութիւնը։ Ըսաւ թէ ամէն բան յայտնած էր անոր, եւ յայտարարած թէ մէջտեղը կեղծ կոմս մ'Առնաս մը կար։

Ռիչառ յուսահատական արտայայտութիւն մը առաւ, և ներքնապէս կատաղութիւն մը զգաց։

Ետոյ սակայն իր միտքը հանդարտութիւնը վերստացաւ, եւ աւելի պաղարիւնօրէն դատեց իրերը։

—Ահ, ըսաւ, մինչդեռ մէկ մը կը լուսաւորէր իր դէմքը, ըրէ՛ք այդ բանը։ Շատ աղէկ ուրեմն, շնորհակալ եմ ձեզի յանձնէնս. առաւ իմ գործիս ծառայած եղաք։ Ըսել է Հիւպէր ու Քայլառ տեղեկացաւ տասր, այդ պարագային յանկարծակիի չպիտի գայ զիս տեսնելով։ Այսպէս, ուրեմն այլեւս պէտք չունիմ նախազգուշութիւններ ձեռք առնելու։ Անգամ մըն ալ շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ ձեզի, ձեր ինծի մատուցած ծառայութեան համար։

Եւ Ռիչառ սկսաւ խնդալ՝ յաղթանակի խնդուքով մը։

Ճիշդ կը խօսէր. վախ չունէր այլեւս։ Հէլօիզ եւ իր տղան թէեւ իրեն չարութիւն մը ընելու նպատակաւ գործած էին, բայց ընդհակառակն՝ ծառայութիւն մը մատուցած էին։

Որովհետեւ թշուառական մարդը ինչ՞ պիտի վախնար, եւ ինչո՞ւ վախնար սատնի յայտարարութենէ մը։

Ինք շատ աղէկ գիտէր թէ ոչ Հիւպէր եւ ոչ ալ Վալէար այդ գաղտնիքը իմանալով ի վնաս իրեն չպիտի շարժէին, վստահ էր ասոր։

Եւ իր յաղթանակը տարած մարդու մը խնդուքը առաջին մէկ պատիժն էր արդէն իր մեղսակիցներուն տրուած։

—Ահ, ըրաւ Նարսիս խուլ ձայնով մը, ակռաները կրճտելով, այս բոլորը շատ գէշ պիտի ըլլայ մեզի. գիտեմ կոր։ Եւ դուք եղաք ասանց պատճառը. պէտք է գիտնաք ասիկա։

—Օ՛հ, պատասխանեց Ռիչառ, ուսերը ցնցելով, տանէրնիդ դարձէք և խորհեցէք իմ ըսածներուս վրայ։ «Գիշերը խորհրդատու է» ըսուած է։ Այս գիշեր մտածեցէք աղէկ մը և խորհրդակցեցէք։ Խորհեցէք որ երկու միլիոնը չկայէն աղէկ է։ Ուրեմն ցտեսութիւն վաղուան համար, սիրելի պառաւուհիս, ցտեսութիւն, սիրելի Նարսիս։

Ու ողջոյնի թեթեւ շարժուձեւով մը, Ռիչառ դուրս ելաւ սենեակէն, իր գտնուած պանդոկին ճամբան ձեռք առնելու համար։

Հիանալի վերջալոյս մը կար. և ոսկեզօծ երկինք մը կը բոցավառէր հեռուն։

Իրենց կարգին Նարսիս և իր մայրն ալ թողուցին իրենց տեղը եւ մեկնեցան յամրաքայլ, դէպի իրենց բնակարանը։

Իրենց ետեւէն, անտարակոյս խորէն մարդ մը դուրս ելաւ։

Չէին տեսած զայն, որ պահուըտած էր ծառի մը ներքեւը, ու չէին լսած այն մռմռուքը՝ որով անիկա, բռունցքը սեղմած, ըսած էր.

—Սինլքորնե՛ր։

Եւ Մալօ Կէվրոչ այս խայտառակ մարդոց տեսակցութեան ներկայ գտնուելէ ետքը, անմիջապէս Վիլլա Պլեօ գացած եւ ըսած էր Հիւպէրին.

—Հրամմեհատար, պէտք է որ խօսիմ ձեզի հետ անմիջապէս։

—Ինչ պիտի ըսես որ, բարի Մալօ, հարցուց փութկոտութեամբ մը Պ. տը Քայլառ։

Նախկին նաւազը աչքի քթթուքով մը Տիկին Պալէյը ցուցուց։

—Վալէար, ըսաւ յետոյ Հիւպէր, ներեցէք որ քիչ մը առանձին համար դուրս ելլեմ։

Ու երբ ճամբուն վրայ գտնուեցան, Մալօ Կովրոչ զայն ալ աւելի հեռու տարաւ։

(Շարունակելի)

ԶՄԻՒՌՆԻԱՅԷՆ մեր տաղակից մէկ նամակին մէջ գոհունակութեամբ կը կարդանք որ Պատր. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Վ. Ցակոբեան, ընդհանրապէս լաւ տպաւորութիւն յառաջ բերած է նոյն քաղաքին մէջ։ Անհուսալի մեր թղթակիցին խօսքերը բառ առ բառ. «Ընդհանրապէս ջոջ ու կարեւոր շրջանակներու մէջ շատ լաւ կը խօսուի իր խոհեմ ու շրջահայեաց բնութեան համար և ինչպէս կ'երեւի, շատ հաւանական է որ առաջնորդ ընտրուի։ Արդէն Ս. Պատրիարքին և ազգ. վարչութեան իբրև փոխանորդ զինքը այստեղ ղրկելը գրաւական մըն էր որ այս Վիճակին համար փնտռուած մարդն էր։ Ժողովուրդն ալ այս վստահութեամբ ընդունեց ղրկուած փոխանորդը։»

Գոհ ենք որ Տ. Դանիէլ Վ. ամէն ակնկալութեանց համապատասխան կերպով գործելով, այժմէն բաւական յաջողեր է կարող եւ աղդեցիկ մէկ քանի հրաժարեալ անդամները հրաժարականնին ետ առնել տալ։ Զարմանալին այն է որ, մինչ կը կարծուէր թէ Զմիւռնիոյ պէս տեղ մը, բոլորովին տարբեր մարդ մը (կէս եկեղեցական կէս աշխարհական) քանի մը օտար լեզուներ խօսող, շաղաթանութիւն սիրող, առնէ առնէ դեգերող, հարուստ մարդերու քծնող եկեղեցականներ կը փնտռուին իբրեւ առաջնորդ, կը տեսնենք որ Դանիէլ Վ.ի նման պարզասէր, տանելի պատկէ խորշող, կարեւոր պարագաներու մէջ միայն խօսող, իր ըմբռնումներուն մէջ պահպանողական եկեղեցական մը այնքան յարգ կը գտնէ Զմիւռնիոյ մէջ։ Ասիկայ ամէնէն առաջ Զմիւռնիացիներու ողջմտութեան ապացոյցն է, և Դանիէլ Վ. իրաւամբ արժանի է իր վայելած պատւոյն և յղած գնահատումներուն։ Զմիւռնիոյ մէջ ամէնէն կարեւոր խնդիրը պարոցի խնդիրն է, քանի որ այնքան ժողովներ եղած գացած են եւ փոխանակ պիւռճէն կարգի դնելու շփոթ վիճակով մը հեռացած են, այս վիճակին մէջ փոխանորդ Հայրը տեսնելով որ պաշտօնի վրայ գտնուողներն ալ բան մը չպիտի կրնան ընել, շատ լաւ խորհեր է կարեւոր անձերու դիմում ընելով և անոնց օժանդակութիւնը խնդրելով, գոհացուցիչ է որ բաւական յաջողած է ու հետզհետէ պիտի յաջողի ալ։

ԱՖՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ կուսակալ Հիւսէյին Հիւսնի պէյ և Վանայ կուսակալ Թահիր պէյ Նոր տարւոյ առթիւ Ս. Պատրիարքին շնորհաւորական գրեր ղրկած են։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ գործակատար Ֆէսճեան Ա. Ի. էֆ. առջի օր Պիթլիսի նորընտիր կուսակալ Ֆերիտ պէյի Բերա Նշան Թաշիի բնակարանը գնաց եւ յանուն Ս. Պատրիարքին շնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան պաշտօնը։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ որոշմամբ տեղեկութիւն տրուած էր Էջմիածնի Ս. Հայրապետին՝ Ագուլիսեցի Մէսճեան Աւետիսի եւ կնոջ Արմենուհիի ամուսնական խնդրոյն վրայ։ Ս. Կաթողիկոսը առանց ամուսնալուծման մասին Կրօն. Ժողովոյ յայտնած որոշումին համամիտ գտնուիլը ծանուցեր է Ս. Պատրիարքին։

ԳԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ Պատր. փոխանորդ Տ. Գրիգորիս Վ. Պալագեան դեկտ. 29ին կիրակի օրը իր պաշտօնատեղին հասեր և Գասթէմունիէն 3 ժամ առջին դիմաւորուեր է տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդէն, հոգաբարձութեան և ուրիշ անձերու կողմէ։ Հոնկէ Տ. Գրիգորիս Վ. հեծեալ ոստիկաններէ և շատ մը կառքերէ եւ ձիաւորներէ շրջապատուած, հանդիսաւոր թափորով քաղաք հասեր և Ս. Վարդանանց վարժարանին երկսեռ ուսանողներուն կողմէ դիմաւորուեր է։ Երգեցիկ մանուկները՝ առաջնորդութեամբ իրենց երաժիշտ ուսուցիչ Ցակոբ էֆ. Գույումճեանի, «Ուրախ լեր» և «Հրաշափառ» շարականներով Տ. Գրիգորիս Վ.ը առաջնորդեր են եկեղեցի։ Ցետոյ վարժարանին ուսուցիչներէն Աբրահամ էֆ. Աբրահամեան թուրքերէն բանախօսութեամբ մը բարիգալուստ մաղթեր է եւ յոյս յայտներ է թէ հոգեւորապէս մխիթարութեանց կարօտ Գասթէմունիի հայ ժողովրդեան օգտակար պիտի հանդիսանայ նորընտիր Պատր. փոխանորդը և վերջացուցեր է բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Կայսեր կենաց արեւշատութեանը համար։ Ասկէ ետքը Տ. Գրիգորիս Վ. բեմէն քարոզ մը խօսեր է ժողովրդեան, եւ յայտնելով թէ մարդ միայն իր անձին համար պէտք չէ ապրի, այլ պէտք է նաեւ օգտակար ըլլալ ընկերութեան եւ ազգին, իր պաշտօնավարութեանը մասին բացատրութիւններ տալով յայտներ է թէ իր փափաքն է օգտակար ըլլալ այնպիսի ժողովուրդի մը որ առաջին անգամն է որ կը տեսնէ իր Վիճակին վրայ վարժապետ մը, եւ յորդորեր է ժողովուրդը որ իրեն զօրավիգ ըլլայ վարելու համար Վիճակին գործերը, և այս առթիւ ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրեր է Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենացը։ Տ. Գրիգորիս Վ. նոյնպէս Ս. Պատրիարքին ողջոյնները հաղորդելով ժողովրդեան, իր այս քաղաքին թուրքերէն բացատրութիւններն ալ տուեր է։ Տ. Գրիգորիս Վ. ապա առաջնորդարան եկեր է ուր եկեղեցական դասը եւ ուրիշ պաշտօնական մարմիններ բարի գալստեան և շնորհաւորութեան այցելութիւն տուեր են իրեն։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ նոր Աղքատախնամին ընտրութիւնը կատարուեցաւ երէկ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդարանը, ի ներկայութեան Սամաթիոյ, Ալթըմէրմէրի եւ Նարլըգաբուի Թաղ. Խորհուրդներուն։ Ընտրուեցան.— Տեարք Զաքար Գրիգորեան, Սեդրակ Մաղըլճեան, Հայկ Գալէնտէրեան, Ստեփան Մինասեան, Արշակ Քիրէճճեան, Վիչէն Գալֆաեան, Լեւոն Ֆէսճեան, Լեւոն Գարագաշեան, Վահրամ Անտոնեան, Սեփան Համբարձումեան, Լեւոն Եքմէքճեան, Առանձար Սիմքէշեան, Միհրան Գալչընեան, Ցարութիւն Գալըզճեան, Խաչիկ Պարութճեան, Օննիկ Մուրատեան, Միհրան Զանանեան։ Ընտրուողներէն մէկ քանին չընդունելով իրենց յանձնուած պաշտօնը, հրաժարեցան։ Ընտրուածները յառաջիկայ կիրակի հրաւիրուած են կազմելու իրենց դիւանը և ձեռնարկելու գործի։

ՏԵԱՐՔ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔՆԱՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ տօնական օրերու առթիւ մէկ պարկ բրինձ նուիրած ըլլալով Կէտիք Փաշայի աղքատներու համար, Թաղ. Խորհուրդը առանց խտրութեան բաժներ է կարօտ ընտանիքներուն։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

23 Ցունվ. 1904

Ֆրանս. %	(3% Français)	97.95
Բէժի	(Tab. Turcs)	368.
Գօնսօլիտ	(R, Nouv. Unif.)	87.57
Ճրկաթուղի	(Lots Turcs)	129.
Պանք Օթ.Թ	(Banque Ott.)	590.
Թրանսվալ	(Transwal)	102.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Պուլկարիոյ քոմիսէրութեան ֆրանսերէնի Ա. քարտուղար Սալիհ պէյի։

Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Պէլկրատի հիւպատոս Սամիլ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Գերմանիոյ Բիլ քաղաքին պատուակալ հիւպատոս անուանուեցաւ նոյն քաղաքի երեւելի վաճառականներէն Պ. Էրնէստ Լիւք։

—Լազիստանի կառավարիչ անուանուեցաւ Հէքքարիի կառավարիչ Միւհիէտտին պէյ, որուն յաջորդեց Վանի մեքթուպճի Ալի Րիզա պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ — Ա. կարգի Մէճիտիէ տրուեցաւ Պիթլիսի կուսակալ Ֆերիտ պէյի։

Բ. կարգի Մէճիտիէ տրուեցաւ Պուլկարիոյ քոմիսէրութեան ֆրանսերէնի Ա. քարտուղար Մէհմէտ Սալիհ պէյի։

Գ. կարգի Օսմանիյէ՝ Ղալաթիոյ քարանթինայի տնօրէն Թանաս էֆ.ի և Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ առողջապահական վարչութեան տրիզակալ Մէսսա էֆ.ի։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Կ. Պոլսէն «Տէյլի»ի գրուած թղթակցութեան մը մէջ մանրամասն տեղեկութիւններ կը տրուին Հիճազի երկաթուղւոյն շինութեան մասին, որ մեծ փութով առաջ կը տարուի։ Շինութիւնները երկու մասի կը բաժնուին, հողային աշխատութիւնները եւ երկաթուղիի գետեղումը։ Շինութեան առաջին մասին մէջ, երկու քանի կէս տարուան միջոցին Դամասկոսէն սկսելով մինչեւ 412 քիլոմեդր տեղ շինութիւններ եղած են, եւ 500է աւելի կամուրջներ շինուած։ Գալով երկրորդ մասին, մինչեւ հիմայ 300 քիլոմեդր տեղ երկաթներ գետեղուած են եւ արդէն 252 քիլոմեդրը՝ շահագործուիլ սկսած։ Նամակագիրը կը գրէ նաեւ թէ շինութեան մօտ ատենէն աւարտումը ամէն կերպով ապահովուած պէտք է նկատել, քանի որ գլխաւոր գծին աշխատութիւնները առաջ տարուած են, մեծ քանակութեամբ նիւթեղէններ գնուած կամ յանձնուած բարուած են եւ Հայֆայի ճիւղը աւարտած եւ 49 միլիոն 441,323 ղրշ.ի պահեստի դրամագլուխ մը կայ՝ որուն 41 միլիոն 518 ղրշ.ը՝ Օսմ. Պանքան ի պահ տրուած է, 8 միլիոն 83 հազար 423 ղրշ.ը՝ երկրագործական պանքան եւ 357 հազար ղշ.ը՝ Ելմտական նախարարութեան սնտուկին մէջ։

«ԷԼԻՏԱ» ԴՊՐՈՑ-ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՆ հրամանատարը, սպաները եւ ուսանողները առջի օր Պոլիս անցան իրենց հիւրամեծարներուն հետ, եւ այցելեցին Պատրիէ մզկիթը եւ Էտիրնէ-Գափու։

—Երէկ Պարսից դեսպանը ի պատիւ «Էլիտա»ի հրամանատարին, սպաներուն եւ ուսանողներուն՝ սեղան մը տուաւ։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ մասին, Պետական Խորհրդոյ անդամ Նաջիֆ Միւրուրի պէյի մէկ տեղեկագրին վրայ՝ Կ. Պոլսոյ առեւտրական դատարանի անդամ Օսման էֆ.ի կողմէ առեւտրական օրինագրքին մէջ մէկ քանի յաւելուածական յօդուածներ պատրաստուած էին, որոնք մատուցուեցան Բ. Դրան։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒՀԻ ՄԸ.—Իզմիրի մէջ վերջերս մեռաւ յոյն բարերարուհի մը, տիկին Սոֆիա Քիւրէճի օղլու, որ 1500 ոսկի կտակած է տեղւոյն Էվանկելիքի դպրոցին, 1000 ոսկի Ցունաց հիւանդանոցին. 1000 ոսկի ալ Իզմիրի ուրիշ վարժարաններու, ինչպէս նաեւ այլ եւ այլ բարեգործական հաստատութեանց գումարներ թողած է։ Ասոնցմէ զատ, բարերար տիկինը տուն մը և մեծ պարտէզ մը թողած է մանչերու եւ աղջկանց մէյ մէկ վարժարանի շինութեան համար։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ՄՐՑԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Կայս. Իրատէի մը համաձայն, առջի օր տեղի ունեցաւ Սուլթանիյէ վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Վարժարանին մէջ հանդէսին սահմանուած սրահը յարդարուած էր շքեղապէս։ Սրահին ճակատը զետեղուած էին Կայս. Թուղրան եւ «Փատիշահըմ չօք եաշա» վերտառութիւնը, ինչպէս նաեւ ուրիշ վերտառութիւններ կը զարդարէին սրահը, որ ծածկուած էր գորգերով։ Սրահին մէջտեղը կը գտնուէր այն սեղանը՝ որուն վրայ դրուած էին բաշխուելիք մրցանակի գիրքերը։ Ժամը 6ին առտնները, Կրթական Նախարար Հաշիմ փաշա վարժարան գնաց, ուր ընդունուեցաւ վարժարանին տնօրէնին և պաշտօնէութեան կողմէ։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած էր Կայս. Պալատան քարտուղարներէն Ճէվատ պէյը ղրկել, որ ժամը 7ին վարժարան հասնելուն՝ մեծ պատւով ընդունուեցաւ։ Ճէվատ պէյ Վեհ. Սուլթանին բարեւները հաղորդեց ուսուցչական մարմնոյն եւ ուսանողներուն, ինչպէս նաեւ յայտնեց թէ՝ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը բարեհաճած է Մէտրիֆի ոսկի եւ արծաթ շքանշաններ շնորհել Ա. եւ Բ. հանդիսացող էֆէնտիներուն։ Այս առթիւ ուսուցիչներուն և ուսանողներուն կողմէ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Կայսեր կենաց համար։ Ճէվատ պէյի կողմէ շքադրամները յանձնուեցան այս տարի առաջին ելլող Էշրէֆ և երկրորդ ելլող Սալիհ Բէքամէթ էֆ.ներուն։ Ապա վարժարանին Տնօրէն Ապտուլրահման պէյ բանախօսութիւն մը ընելով Սուլթանիյէ վարժարանին երեսունհինգերորդ մրցանակաբաշխութեան հանդէսին առթիւ, ի վեր հանեց այն յառաջդիմութիւնները որոնք տեղի ունեցած են կրթական եւ լուսամիտ մեր Վեհապետին՝ Վեհ. Սուլթանին բարձր հովանիին տակ եւ ի վերջոյ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար։ Այս ճառէն ետքը՝ տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութիւնը։ Ապա բանախօսութիւն մը կարդաց այս տարուան ընթացաւարտներէն Հասիպ էֆ.՝ որ չորրորդ հանդիսացած էր, և բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Այս ճառին վերջանալուն ներկաները երիցս «Փատիշահըմ չօք եաշա» աղաղակեցին։ Ասկէ ետքը՝ Կրթական Նախարար Հաշիմ փաշա, խօսք առաւ եւ գլխաւոր ուսանողներուն ուղղելով, յանձնարարեց չշեղիլ հաւատարմութեան և անձնուիրութեան սկզբունքներէն որոնք իրենց ներշնչուած են այս վարժարանին մէջ, որ միայն կրնայ իրենց ապագան ապահովել։ Բուռն ծափահարութիւններով ողջունուեցան Նախարարին խօսքերը։

—Վարժարանին ուսուցչական մարմինը երախտագիտական ուղերձ մը մատոյց յատոյ Կայս. Գահոյից։

—Մրցանակաբաշխութեան հանդէսէն ետքը, աղօթքներ կարդացուեցան վարժարանին մզկիթին մէջ։ Ապա շաքարներ բաշխուեցան ուսուցիչներուն և ուսանողներուն։

—Այս տարուան շրջանաւարտներն են թիւով 17, որոնց 11ը՝ Թուրք, եւ մէկը Հայ՝ Գէորգ էֆ. Սիրոյեան (Ե.)։ Բարձրագոյն կարգի աշակերտներէն ի մէջ այլոց Արամ, Սարգիս, Ներսաւենեան Տիրան էֆ.ները ֆրանսերէնի եւ գիտութեանց ճիւղին քննութիւն տուած ըլլալով, վկայական մը ստացած են արդէն, և Թուրքերէնի ալ քննութիւն տալէ ետքը վկայական ստանալու իրաւունք պիտի ունենան։

—Մրցանակ ստացող հայ ուսանողներն են՝ Թուրքերէնի համար՝ Յովսէփ էֆ. Թոփուզեան. ֆրանսերէնի համար՝ Գէորգ Սիրոյեան (շրջանաւարտ), Գրիգոր Էսայեան, Գաբրիէլ Երէցեան, Ցարութիւն էֆ.՝ (Փրկչեան որբանոցէն, և որ քանիցս ծափահարուեցաւ) Հըրանտ Օրմանեան, Լեւոն, Լեւոն Առաքելեան, Խաչատուր (Որբանոցէն), Ցովհաննէս Փափազեան, Ստեփան Տիօեան, Ցովհաննէս Հ. Ազնիքեան եւ Սեդրաք էֆ.ները, անգլիերէնի համար Խաչատուր (Որբանոցէն), Արամ և Հըրանտ Օրմանեան էֆ.ները։

—Մայրաքաղաքիս ֆրանս. «Լոթուս» պահականաւուն հրամանատար Պ. Ժիւլ Վիօ, (Բիէռ Լօթի) շաբաթ օր, մրցանակաբաշխութենէն առաջ այցելեց Սուլթանիէ վարժարանը, ուր պատւեցաւ եւ իր գոհունակութիւնը յայտնեց տիրող մաքրութեան և առողջապահական միջոցներու խղճամիտ գործադրութեան համար։ Բիէռ Լօթի գրուատեց նաեւ ուսուցման ծրագիրը, զոր նըման գտաւ ֆրանսական նմանօրինակ վարժարաններու ծրագրին եւ գոհունակութիւնը յայտնեց Տնօրէնին։

—Կայս. հրամանաւ, տարեկան 170 հազար ղրշ.ի գումար մը եւս աւելցուած է Սուլթանիյէ վարժարանին յատկացուած նպաստին վրայ։

ԶԱՐՄԱՏԻՏ ԶՐՈՅՑ ՄԸ.— Էտիրնէի պաշտօնաթերթը հետեւեալը կը գրէ.— «Զարմանքով իմացանք պուլկար չարամիտներու կողմէ երեւան հանուած զրոյց մը թէ քաղաքիս Բուլաք վարժարանին մէկ ճիւղը եղող Թըրնովաճըքի կաթոլիկ մայրապետներու վարժարանին վրայ իբրև թէ խուժանը յարձակում կատարեր են, վարժարանը թալլեր է և թէ մայրապետներուն նկատմամբ կարգ մը անպատշաճ արարքներ գործուեր են։ Այդ զրոյցը այն աստիճան անհիմն է որ, նոյն իսկ չափազանցուած եւ կամ խեղաթիւրուած ալ չէ, վասն զի ոչ թէ այդ տեսակ վայրագ յարձակում մը տեղի ունեցած չէ, այլ չափազանցուելիք կամ խեղաթիւրուելիք ամենափոքր դէպք մը կամ յարձակում մը իսկ չէ պատահած։ Նոյնանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Ռաղըբ էֆ. Միզրահի, որ քանի մը օտարազգի զբօսաշրջիկներու հետ Թըրնովաճըք երթալով մէկ քանի օր առաջ վերադարձաւ, նոյն վարժարանին մեծաւորին հետ տեսակցութիւն մը ունեցեր է։ Մեծաւորը խօսելով այդ անհիմն զրոյցին վրայ, զոր ինք ալ իմացած էր, զարմանք յայտներ եւ յայտարարեր է թէ այն միջոցին երբ յարձակումը կատարուած է կ'ըսուի, վարժարանը արձակուրդով փակուած էր եւ մայրապետները Թըրնովաճըք չէին գտնուեր եւ թէ հիմա դեռ նոր կը վերադառնան։ Էտիրնէի կաթոլիկ պուլկարներու արքեպիսկոպոս Տ. Բեդրոսով եւ Բուլաք վարժարանին տնօրէններէն հայր Օկիւսթ Մոսէր խնդրեր են կուսակալէն պաշտօնապէս հերքել այդ թշնամական ու անհիմն սուտ զրոյցը որ երեւան հանուած է նոյն վարժարանին նկատմամբ որ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին կատարեալ ապահովութիւն և ազատութիւն կը վայելէ»։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՑՈՐԵՆՆԵՐԸ.— Արդէն գրեցինք որ Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէր շինել Անատոլուի առեւտրական ճամբաները՝ դիւրացնելու համար արմտիքի եւ այլ արտադրութեանց փոխադրութիւնները։ Նոյնանգները եղած զեկոյցներու վրայ, այդ ճամբաներուն շինութիւնը սկսած է արդէն։ Ցորենի մշակումը ալ աւելի զարգացնելու համար, Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ Անատոլուի երկաթուղւոյ գծին երկայնքը գտնուող գիւղացիներուն բաշխել առաջնակարգ տեսակէ ցորենի հունտ 5000 Օսմ. ոսկի արժէքով, որ պիտի վճարուի Երկրագործական պանքային մասնաճիւղերուն կողմէ։

—Հրամաններ տրուեցան մայրաքաղաքս բերելու Գոնեայի մէջ մնացած 500 վակոն ցորենը։ Այս յապաղումին մասին քննութիւն մը կատարելով, հաստատուեր է թէ՝ Կ. Պոլիս գտնուող արմտիքի յանձնակատարները պէտք եղած գինը չեն ստանար այդ ցորեններուն։

—Ղալաթիոյ Խավեար խանը և ուրիշ տեղեր գտնուող արմտիքի յանձնակատարները սէնտիքա մը կազմելով յունուար 1էն ի վեր սկսած են բուն այնմ գործել։ Ձեռնհաս պաշտօնատունը նկատելով որ այդ պարագան տեղական ցորեններու սպառումը պիտի վնասէ, ծանոյց պէտք եղած տեղերը մէկ կողմէ Կ. Պոլիս ղրկել առեւտրական կեդրոններու մէջ հաւաքուած ապրանքները և միւս կողմէ արգիլել յանձնակատարներուն այդ արարքը։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ մեծանուն դերասան Պ. Նովէլլիի, և Բ. կարգի Շէֆաքաթ՝ Պ. Նովէլլիի թատերախմբին անդամներէն տիկին Ճիաննինիի։ Իսկ խումբին միւս դերասանները արուեստի շքադրամ ընդունեցան։

ՄՈՎԱՅԻՆ Նախարարութիւնը հաղորդած է Անատոլու նաւաշինարանին Տնօրէնութեան Կայս. այն Իրատէն, որ կը հրամայէ «Մէսուտիէ» զրահաւորը Տարանթոյի Օսմ. սպաներուն յանձնել։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Նկատելով որ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ Պաղտատի երկաթուղւոյ գծին երկայնքը գտնուող հողերու մէջ գաղթականներ հաստատել եւ մշակութիւններ կատարել, Կայս. Իրատէով մասնաւոր յանձնաժողով մը պիտի երթայ քննութիւն կատարելու այդ տեղերու պարապ գետիններուն մասին, խելամ գաղթականները հաստատելու համար հոն։

ՃԵՐՄԱԿՆԵՐՈՒ ԱՌՈՒՏՈՒՐԸ.— Աղջկանց վաճառման դէմ մայրաքաղաքիս ռուս. հիւպատոս Պ. Բախմետիէֆի նախաձեռնութեամբ, եւ միւս հիւպատոսներուն ընկերակցութեամբ միջոցներ ձեռք առնուած էին։ Պ. Բախմետիէֆի այս ձեռնարկը արդէն օգտակար արդիւնքներ ունեցած է, որովհետեւ բազմաթիւ դեռատի աղջիկներ որոնք այլապէս պիտի կորսուէին, ազատած են՝ այլ եւ այլ հիւպատոսներու միջամտութեամբը։

ՄԱԽՈՏԻ ՐԵԺԻՒՆ հասոյթները անցեալ ամսուան միջոցին 18,100,000 ղրշ. եղած են, 1 միլիոն ղշ. աւելի նախորդ տարուան նոյն ամսուանէն։

ԳԱՏԸՔԷՕՅԻ փողոցներու սալայատակներու նորոգութեան մասին Քաղաքապետութիւնը պէտք եղած հրամանը տուած է նոյն արուարձանին թաղապետութեան։

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ, ԵՒԼՆ.

ՈՃԻՐ.—Թավուզ փողոցի մէջ Ակնցի Պէքիրի սրճարանը առջի գիշեր նստած էր երկաթագործ 35 տարեկան Րիֆաթ։ Նոյն պահուն սրճարան գնաց նաեւ դատարկաշրջիկ 24 տարեկան Ահմէտ անուն մէկը իր երկու ընկերներով։ Րիֆաթ այդ պահուն տոմինօ կը խաղար. երբ քիչ մը ետքը տոքի եւ լաւ դուրս ելլելու, Ահմէտի ընկերներէն մէկը դէմը ելաւ եւ «Քիչ մը առաջ հոս բազմութիւնը ինչ էր. ես պաշտօնեայ եմ» կ'ըսէ։ Րիֆաթ կը բռնէ անոր ձեռքէն եւ «Գնա տէ հասկցիր» կ'ըսէ։ Այդ միջոցին Ահմէտ կուգայ եւ «Իմ ընկերս ինչո՞ւ տառնկ կը բռնես» կ'ըսէ։ «Հետը կը խօսէի կոր, բան մը չկայ», կը պատասխանէ Րիֆաթ։ Ասոր վրայ Ահմէտ կը քաշէ րէվոլվէրը. բայց Րիֆաթ կը յաջողի բռնել անոր թեւէն։ Ահմէտի ընկերները եւս կը յարձակին Րիֆաթի վրայ, եւ մէկը կը ծեծէ զայն, իսկ միւսը դաշոյնով կը վիրաւորէ կողերէն։ Րիֆաթի ուժը կը կտրի, եւ կը թողու թեւը Ահմէտին, որ ասոր վրայ րէվոլվէրի երեք հարուած կը պարպէ, բայց գնդակները պարապը կ'երթան։ Ցետոյ երեքը մէկ կը փախչին։ Ոստիկանական պաշտօնեաներ կը հասնին եւ Րիֆաթը որուն վէրքը անվտանգ է, հիւանդանոց կը փոխադրուի։ Րիֆաթ յայտարարած է թէ Ահմէտէն զատ մէկը չի ճանչնար։ Ձերբակալուած են ոճրակցին միւսները որոնք երկուքն ալ դատարկաշրջիկներ են եւ երկուքն ալ հազգը առնան։

ԳԻՆՈՎՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔ.— Հալէպ, Ագրպէ թաղին մէջ, հօչկակար Կարապետ Միքայէլեան անցեալ ուրբաթ գիշեր կը գինովնայ, յետոյ քիչ մը աւելի ֆէնիք կը խմէ եւ մեռնի։

ՀՐԴԵՀ.—Պէրաւթի մէջ անցեալ օր թաղապետական քարթուղի մթերանոցներուն մէջ արկածաւ հրդեհ ծագած եւ 1000 ոսկի արժողութեամբ 15,000 սնտուկ քարիւղ այրեր է։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Սերովբէ, Աւոաֆ եւ Մարքօ, որոնք Ծննդեան գիշերը Թոփհանէ, ծխավաճառ Գոզմայի խանութէն 90 ոսկի եւ ծխավաճառ Քիրեաքոսի խանութէն ալ 200 ղշ. հան. գողած են։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր ժամը 2ին, Զաթլաճը Գաբուի երկաթուղիի ճամբուն վրայ Թրնովացի քիւֆէճի Մէհմէտի տաղաւարէն հրդեհ ծագելով, այդ տաղաւարը և կառապան Բեազիմի եւ Ահմէտի տաղաւարները այրած են։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ—8.10 ԲԵՆՍ

Շաբաթ օր հետեւեալ հեռագիրը ստացանք Լիվրբուլի մեր թղթակցէն.— «Բամպակը մինչեւ 8.10 բէնսի բարձրացաւ. պարսան մեծ յուզում կար այսօր. ո՛րեւէ է գնում տեղի չունեցաւ։»

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

Հանր. Պարտուց վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանի դասընթացքներուն հետեւիլ փափաքողներուն թէ՝ յիշեալ վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ 1904 (1320) Ապրիլ 3|16 շաբաթ օր։

Բոլոր թեկնածուները կրնան ընդունուիլ վարժարան, համաձայն հետեւեալ պայմանագրութեանց.—

Թեկնածուները պարտին առնուազն տասնըութը տարեկան ըլլալ։ Տարիքի մասին ո և է բացառութիւն չպիտի ըլլայ։

Թեկնածուները մուտքի քննութիւն պիտի տան հետեւեալ նիւթերու վրայ. 1. Թուաբանութիւն։ 2. Երկրին մէջ խօսուած լեզուի մը գրաւոր կերպով ծանօթութիւնը։

Թուրքերէն լեզուով տեղի պիտի ունենան քննութիւնները։

Թեկնածուները հետեւաբար, նշանակուած թուականէն առաջ, պարտին իրենց խնդրանքը ներկայացնել Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանի Պ. Տնօրէնին, և բացման օրը ներկայանալ իրենց ծննդեան և բարի վարուց մէյ մէկ վկայականներով։

Բ. տարւոյ ուսանողներուն նաեւ կը ծանուցուի թէ պարտին ներկայ ըլլալ վարժարան 1904 (1320) ապրիլ 3|16 շաբաթ օրը. իրենց դասերը պիտի սկըսին այդ օրն իսկ, ժամը 6ին (Ը. Թ.)։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

9|22 Ցունվար 1904 (1320)

20—1

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Ցունվ.—«Սթանտարտ», կը հաւաստէ թէ Ռուսիա պիտի ընդունի Ճաբոնի բոլոր առաջարկները։

—Թայմզին կը հեռագրեն թէ ճաբոնական կառավարութիւնը յայտարարեր է թէ որ եւ է միջնորդութիւն չպիտի ընդունի։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Դահլիճը կը շարունակէ քննել ճաբոնական վերջին ծանուցագրով ներկայացուած առաջարկները. բայց ամենամեծ գաղտնիք կը պահուի։

ՊԵՇԹԱ.—Կացութիւնը միշտ կնճռոտ կը մնայ։ Ֆրանց-Ժոզէֆ կայսեր պահանջմամբ, Նախարար վարչապետ կոմս Խիւեն Հէտէրվարի յետաձգեց իր Եգիպտոս ընելիք ճամբորդութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ, վիճաբանութիւններ կատարուեցան Ալզասցի Տէյլօր աբբային արտաքսման մասին։ Վարչապետ Պ. Քօմպ հաստատեց թէ Ցեսուիտականները կը ջանան շահագործել այս միջադէպը կառավարութեան դէմ, մէկ կողմ ձգելով սակայն Տէյլօրի անձնաւորութիւնը։ Այս աբբան պարզապէս կաթոլիկ մըն է. Տէյլօր և իր բարեկամները ոչ ֆրանսացի են ոչ ալ գերմանացի, այլ պարզապէս հաւատքականներ որոնք միայն հաւատական քաղաքականութեան համար կ'աշխատին։ Պ. Քօմպ վերջացնելով, յորդորեց հանրապետական մեծամասնութիւնը՝ ինքզինքը պաշտպանել յետադիմութեան վարպետութիւններուն դէմ։ (Ջերմ ծափեր ձախակողմէն)։ Ցետոյ 243ի դէմ 295 ձայնով հաւանութիւն յայտնուեցաւ Պ. Քօմպի յայտարարութիւններուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երէկ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Լոնտոնի առեւտրական սենեակին մէջ։ Ֆրանսական դեսպան Պ. Գամպօն ճառ մը խօսելով փառաբանեց Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի սերտ համաձայնութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.—«Կիչէն»ի հրամանատարը կը հեռագրէ թէ Իրլանտայի ջուրերուն մէջ «Վիէն» կոչգենաւը գտնելու համար եղած ամէն խուզարկութիւն ապարդիւն եղած է։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ.—Սոսկալի հրդեհ մը մոխիր դարձուց ամբողջ Ալեսունտ քաղաքը։ Զոհ չկայ։ Վնասը մէկ քանի միլիոնի կը հասնի։ Վիլհէլմ կայսեր հրաւէրով նպաստամատոյց յանձնաժողով մը կազմուեցաւ հրկիզեալներուն օգնելու համար։ Փէնիքս շոգենաւը վաղը Ալեսունտ պիտի երթայ բժիշկներով, ուտեստով, լաթերով եւն.։ «Բրինձ Հայնրիխ» յածաւորականն ալ բժիշկներով հոն պիտի երթայ վաղը։ Ուրիշ շոգենաւ մըն ալ պիտի ղրկուի։

ՀՌՈՄ.—Դեսպանական փոփոխութիւններ և տեղափոխութիւններ եղան Վիեննայի, Պեռնի, Պելկրատի, Ջէթինեի, Աթէնքի և Սոֆիայի մէջ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԵՐԼԻՆ, 24 Ցունվ.— Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ պատերազմին առաջքը պիտի առնուի և թէ այժմ շարունակուող բանակցութիւնները համաձայնութեան մը պիտի յանգին։

ԲԱՐԻԶ.—Ալեսունտ քաղաքին (Նորվեկիա) հրդեհէն 12000 հոգի անպատսպար կը մնան։ Վնասը 20 միլիոն մարքի կը հասնի։ Եռանդով օգնութիւն կը հասցուի հրկիզեալներուն։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ստուգելու համար թէ գիշեր ատեն տպարանիս մէջ ո՞րչափ թերթ կը տպուի, ո՞րչափը կը սպառի եւ յետոյ ո՞րչափ թիւ մեզի կը դարձուի, որոշած ենք «Սուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը զարնել։ Ուստի թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ այսուհետեւ իրենց ստացած «Սուրհանդակ»ի թիւերուն մէջ առանց կնիքի թուէ օրինակ մը գտնուի, հաճին ղրկել ուղղակի թերթիս տնօրէնութեան, և մէկ թիւի համար պիտի ստանան մէկ ամսուան «Սուրհանդակ»։

ՈՍԿԻ ՇԲԱԴՐԱՄ , ՓԱՐԻԶ 1900

Ընկերութիւն ՔԱՐՄԷԼ Օրիանթալ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՕՆԵԱՔ

ՌԻՇՕՆ ՏԸ ՍԻՕՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն

Բարիզի Ֆաքիւլթէին բրօֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷ, Պօրտօյի գիտութեանց ֆաքիւլթէին բրօֆէսէօր ԿԱՅՕՆ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ա. ԷՆՕՔԻ. Օտէսայի համալսարանին բրօֆէսէօր Ա. ՎԵՐԻԿՕ, եւ ուրիշ նշանաւոր բրօֆէսէօրներու կատարած տարրալուծումներէ հաստատուած է թէ մեր արտադրութիւնները բնական են, զօրացուցիչ եւ ջնծիչ: =ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ: Գրասենեակ եւ մթերանոց. Ղալաթիոյ քարափը, Սիթէ Ֆրանսէզ թիւ 145-147: Էթիքէթին վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը (ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

SOCIETE CARMEL-ORIENTAL CONSTANTINOPLE

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ միւլազիմ օլընամագ Յուանիէ վէ Ղօտս ըսբարմալէթ մօմլարրընըն միւնագասասընա պազլանըլարըզ ընատան իթթայա թալիպ օլանլարըն թէէլմինաթ ագչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհըպէն Խազինէի ճէլիլէի միւլքարէլէյհայա կէլմէլէրի: 3—3

Ֆի 5 Քեանունը սանի սէնէ 319

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ

ԱԶԴ. — Ամերիկեան որթատունկ ձեռք բերել փափաքողները պէտք է ներկայ դեկտ. ամսոյ 1էն սկսեալ մինչեւ յառաջիկայ փետրուարի վերջը (Հ. Տ.) դիմեն Պ. Էքէրլէնի, որ տնօրէնն է Պրզըլ Թօփրագի և Երէնքէօյի միջեւ գտնուած որթատունկի պատուաստման վարժարանին: Այս որթատունկերը մինչեւ 5000 հատ ձրի կը տրուին, նախորդ տարիներու նման: Հետեւաբար պէտք ունեցողները հարկ է որ իրենց խնդրանքը ընեն անմիջապէս, որովհետեւ մինչեւ առ առաւելն փետրուարի վերջը որոշեալ պայմանաժամէն ետքը գրած ո և է խնդրանք նկատողութեան չպիտի առնուի:

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

13]26 դեկտ. 1903 8—5

* *

Հանր. Պարտուց Վարչական խորհուրդը կը ծանուցանէ 4% բրէօրիթէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թէ, 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրովարտակին ԺԴ յօդուածին համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին բոլոր այն կտրօնները, որոնք չեն գանձուած իրենց պայմանաժամին աւարտելէն մինչեւ վեց տարի ետքը:

Հետեւաբար նոյն պարտաթուղթերուն թիւ 15 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը աւարտած է 1898 մարտ 1/13ին Հանր. Պարտուց Վարչութեան պիտի մնան, եթէ գանձուած չըլլան մինչեւ 31[13 Մարտ 1904: 12—7

Կ. Պոլիս, 29/12 դեկտ. 1903

* *

Ազդ

Օսմ. Հանր. Պարտուց Վարչ. Խորհուրդը կը ծանուցանէ արժեթղթերուն թէ, 1881 դեկտ. 8|20ի կայս. Հրովարտակին Ե. յօդուածին 5րդ հատուածին տրամադրութեան համաձայն, ջնջուած կը նկատուին բոլոր կտրօնները որոնք չեն գանձուած իրենց պայմանաժամին աւարտելէն մինչեւ վեց տարի ետքը: Հետեւաբար պայմանաժամը 1898 մարտ 1,13ին աւարտող 29 թիւ կտրօնները եթէ մինչեւ 31/13 մարտ 1904 գանձուած չըլլան, Հանր. Պարտուց Վարչութեան պիտի մնան: 12—7

ՕՍՄ· ԿԱՅՍ· ՊԱՆՔԱ

1896ի 5% Օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1904 յունուարին աւարտող թիւ 15 կտրօնը պիտի վճարուի Ցունվ. 1/14էն սկսեալ, Օսմ. Կայս. Պանքային Կ. Պոլսոյ, Բարիզի և Լոնտոնի կիչէներէն:

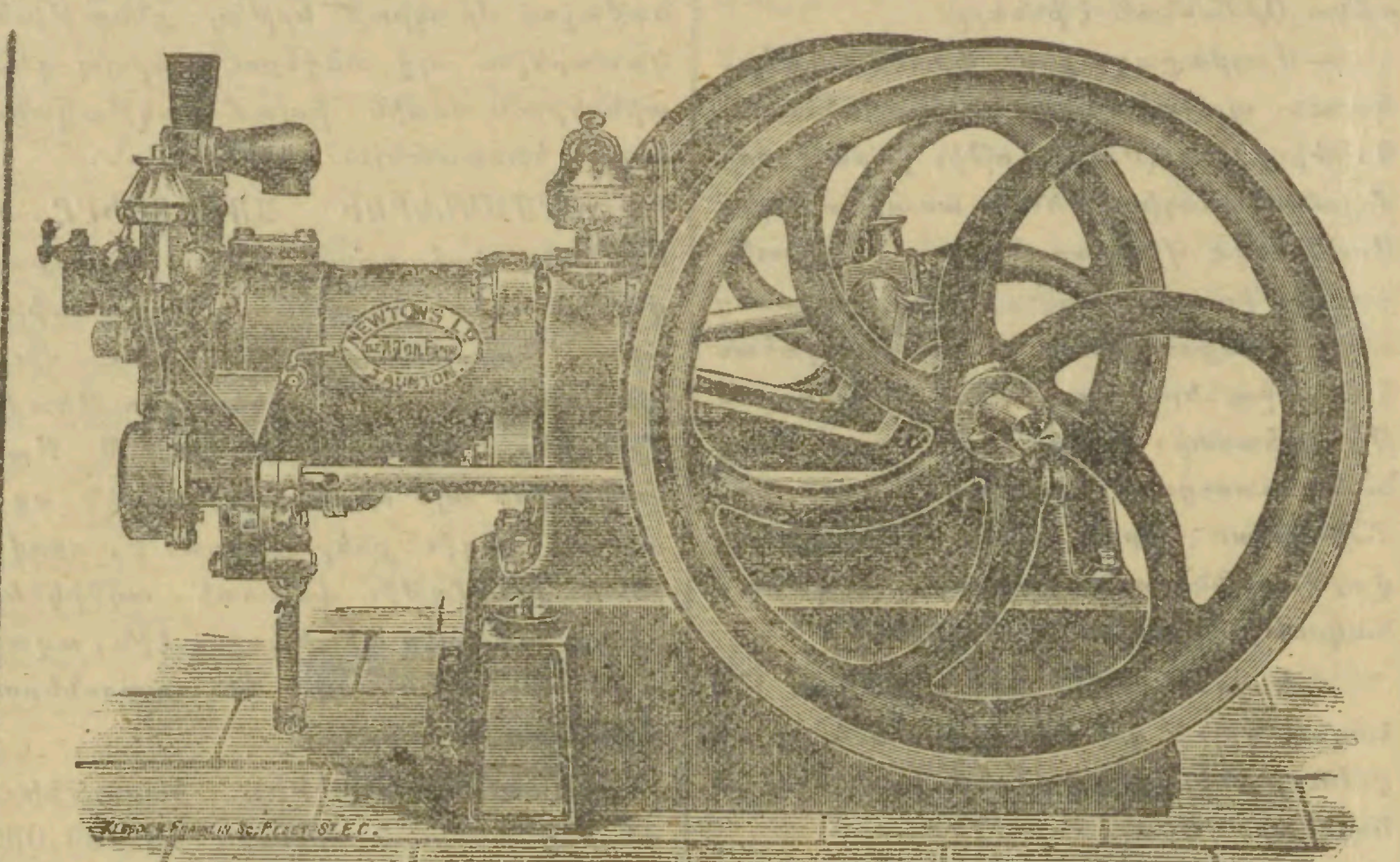
* *

4% մաքսային փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1904 յունվարին աւարտող թիւ 2 կտրօնը պիտի վճարուի 1904 յունվ. 1/14ին, Օսմ. Կայս. Պանքային Պոլսոյ, Բարիզի և Լոնտոնի կիչէներէն: 4—4

* *

Թէմպէքիի բրիօրիդէ Օսմ. 4% պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ նոյն պարտաթուղթերու 1898 Փետրվարին պայմանաժամը աւարտող թիւ 10 կտրօնները եթէ մինչեւ 1904 Փետր. 1/14 չներկայացուին գանձուելու համար, ջնջուած պիտի նկատուին:

31 Դեկտ. 1903 6—7

ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Երաշխաւորեալ առաջնակարգ անգլիական ապրանք:

Բարիզով եւ կազով ամէնէն դիւրինկերպով չարժող մեքենաներ ամենէն ընտիրը, եւ ինչ որ աւելի կարեւոր է՝ ամէնէն աժանն են: Այդ մեքենաները մասնաւորապէս չինուած են Պաթուժի քարիւղի գործածութեան համար: Ամէն մեծութեամբ մեքենաներ կան, մէկէն մինչեւ 25 եւ աւելի ձիու ուժով: Մանրամասնութեանց եւ գիներուն համար դիմել առ

ՏԵԱՐՔ ՃՈՐՃ ՊԷՅՔԸՐ ԵՒ ՈՐԴԻ

12 Խօրասանճի խան, ՍԻՐՔԵՃԻ, ՊՈԼԻՍ,

Միակ ներկայացուցիչ ամբողջ Տաճկաստանի:

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

A 1851 TORONTO WESTERN

Հատուցուած վնասներու գումարը	Անգլ. ոսկի	6,000,000
Պատրաստ դրամ և տարեկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	410,000

Հրդեհի ենթակայ ... և բերքերու ընկերութեանց վճարեալ դրամ ը 100,000էն աւելի է:

ՈՒԷՍԹԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ, վնասները տեղւոյն վրայ և անմիջապէս կը հատուցանէ:

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Սուլթան համամ Բասամ Գաթըրճը օղլու

Գաւառաց մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

ԾԱՆՕԹ.— Տեղւոյս էն ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գումարը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսթըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցած վրայ:

ՍԻՆԿԵՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

THE SINGER MANF C. CO. TRADE MARK

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ աչքին գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400էն աւելի պատուոյ վկայական և չքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

ԲԵՐԱ	Շիշակ Ճամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343կրկին:
	Շիշակ Ճամբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց:
ՂԱԼԱԹԻԱ	Սինկէր խան Թիւնէլին եաեւ:
	Թրամուէյի կայարանին դիմաց:
ՊՈԼԻՍ	Սուլթան Համամ թիւ 2:
	Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 13:
ՍԿԻՒՏԱՐ	Ջարշը Պօյու թիւ 140:

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34, կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը:

Կնգթերէն չշփոթուելու համար վերէ նշանին ուշադրութիւն ընելու է:

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	16,378771	» »
1902ի հասոյթը	3,628,617	» »

NORTHERN ASSURANCE COMP
ՆՈՐԹԸՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	6,227,900	» »
1902ի հասոյթը	1,447,400	» »

Այս ընկերութիւնքհաւ աքաքար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հսկայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի էդմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին չէնքերու, կարասեաց, վաճառքի եւն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՔԱՆ ՈՒՐԻՇ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

Վճարմոնք արդարութեամբ անմիջական եւ առատաձեռնութեամբ կը կատարուին

Մինչ այժմ հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ԻՆՆՈՒ ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկին կ'անցնի

ՄԱՐԻԹԱՅՄ
MARITIME INSURANCE Co·Lt

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 140000

Այս ընկերութիւնն եւս չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջ բեռցուած ապրանքներն և դրամածրարներն ինչպէս նաև ամենուրեք թղթատարով ղրկուած ինքերը խիստ չահաւէտ եւ օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ: Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Ց. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ.— Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալիփաշա խանթիւ 22:

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

1881 մարտ 20ի կայս. Ուքազով արտօնուած կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ, իրեն յատուկ չէնքը: Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կ'ընդունի ԿԵԱՆՔԻ վրայ, և ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ, ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ, ցկեանս ապահովագրութիւն ՇՈԳԵԿԱՌՔՈՎ ԵՒ ՇՈԳԵՆԱՒՈՎ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ, ինչպէս նաև ՀԱՅԵԼԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՊԱԿԻՆԵՐՈՒ կոտրուելուն դէմ:

Ընկերութեան դրամագլուխն է ամ. ջովին վճարուած	10,666,667	Ֆրք.
Երաշխաւորութեան գումար աւելի քան	137,300,000	»
Ընկերութեան ապահովագրուողներուն վճարուած դրամագլուխ եւ վնասուց հատուցում	282,000,000	»
1902 տարւոյ մէջ գանձուած ապահովագին և տոկոս	54,000,000	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա,

Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԸ՝ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ

Երբ տենդէ և երկայն հիւանդութիւններ և անհանգստութիւններ որոնք մարմինը տկարացուցած և ընդհանուր անզօրութեան մէջ ձգած են, ի հարկէ մարդս զօրացուցիչ բանի մը կարօտ է որ զինքը շուտով կատարեալ առողջութեան հասցընէ:

SCOTT'S EMULSION

Շիշերու վրայ առօր ուշադրութիւն ընել պէտք է: 25

աշխարհիս մէջ առաջին կարգի զօրացուցիչ դեղ մըն է և իրեն հաւասարը չկայ: Ասիկայ թէ ախորժակ կուտայ և թէ մարսողութիւնը կը շտապէ. Մարմինը կը զարգացընէ և նոր հզօրութ ... Ընդհանուր տկարութեան ... կը վերականգնէ և հիւանդութեան դիմադրելու համար ընդհանուր դրութեան զօրութիւն կուտայ: Ըսգօթի Բաղադրութիւնը թէ կերակուր և թէ դեղ է. և տկարացած դրութեան մը կարօտ եղած մին և զօրութիւնը առատապէս կը մատակարարէ. և սոր անհամեմար օգտակար գործողութիւնները տեսուելու զարմանալի են: Անտարակոյս մեծ վաստակ մը է ... երբ մին և զաւակ կը կորսնցնէ և հետեւապէս շուտով ... կը տկարանայ որ հիւանդութիւններու դիւրաւ զոհ կ'ըլլայ:

ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր կերակուրներու զօրութիւնը կը պարունակէ, այժմ վառնումը կը դադրեցնէ և առողջատես մին կը կազմէ: Ընդ միշտ վաճառատան փաթեթի մը մէջ և վրան այս պատկերով կը գտնուի:

Բոլոր դեղագործներէ և դեղավաճառներէ կը ծախուի:

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ·

Պոլիս Մահմուտ Փաշայի գլուխը, 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չուքաբեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ եւ ըմպելիներ:

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատանս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ: Կը գտնուին նաեւ ֆոնտան եւ ուրիշ տեսակ չաքարներու ձոյն մթերքները:

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք մեծ փութով կը կատարուին: Գիները շատ աժան են: 104—21

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԷԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ, թիւ 25:

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամլամաեան անուն փորձառու երիտասարդն: Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն տժանալ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և աժան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր: Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղէնաց լաւ և անթերի պատրաստութեան: Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահին և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»ի գործնական գաղափարով:

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է: Մէկ թիւ 2 ղրուշ, ռոճկարկութիւն չկայ:

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (82)

Ն. ՊՕԽՕՊՕ

Երեք Բաստանդիրները

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՈՍՏԻԿԱՆԻ ՄԸ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ը.

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

— Ասիկայ կը նշանակէ, պարո՛ն Ֆէրֆաքս, թէ դուք իմ բանտարկեալս էք հիմայ: Ձեր ճարպիկութիւնը հարկադրեց զիս որ մեծ միջոցներու դիմեմ:

— Ուրիմ, ձեր խնդացէք, այնպէս չէ՞. բայց դժբախտաբար գաղտնիքնիդ շատ շուտով յայտնեցիք... գիշեր բարի կը մաղթեմ ձեզի:

Այս ըսելով կառքէն դուրս ելլել կը պատրաստուէի, բայց Հէլլ չթողուց. ձեռքը բռնելով մը ունէր, որ ճակտիս չափազանց մօտ գտնուելու անախորժ տպաւորութիւնը ըրաւ վրաս:

— Կը հաճի՞ք հանդիսա նստելու ազնուութիւնը ունենալ, ըսաւ ցուրտ չեչտով մը: Ասիկայ լաւագոյնն է. որովհետեւ իմ իշխանութեանս տակ կը գտնուէիք արդէն. եթէ ազմուկ հանել փորձէք, կ'երդնում թէ գլուխնիդ պիտի ջախջախեմ ինչ որ ալ պատահի: Արդէն շատ լաւ կը ճանչնաք զիս. գիտէք որ յուսահատական կացութեան մը մէջ կը գտնուիմ: Բիդուողըրի և Քոտոփի ըրած առաջարկս խաղ մըն էր միայն. ձեր կասկածները փարատել կ'ուզէի, որպէս զի աւելի դիւրաւ ձեռք անցընեմ ձեզ: Խոստովանեցէք որ յուսացածէս աւելի յաջողութեամբ պսակուեցան իմ ջանքերս: Փախչելու կամ մարդ օգնութեան կանչելու փորձ մի ընէք, և կը խոստանամ ո և է չարիք չպատճառել ձեզի: Հակառակ պարագային, գիտէք թէ ի՛նչ կը սպասէ ձեզի, և այն տեղէն յանցանքը ձերը պիտի ըլլայ: Հետեւաբար պէտք չէ որ խոհեմութիւնը ձեռքէ ձգէք համակերպե՛ք անխուսափելիին:

Հէլլ իր ճարպիկութեան փառաւոր ու նոր մէկ ապացոյցը տուած էր. չուրջս արագ ակնարկ մը նետելով հասկցայ թէ անօգուտ էր պայքարիլ:

Զեմ կարծեր որ վախկոտութեամբ ամբաստանուիմ, որովհետեւ ամէն կասկածէ վեր, արդարապէս չահուած համբաւ մը կը վայելեմ աներկիւղութեան. բայց չէի կրնար որոշում տալ սրիկայի մը կողմէ գլուխս պայթեցնել տալու, երբ մանաւանդ ատկէ օգուտ մըն ալ առաջ չպիտի գար:

— Շատ լաւ, ըսի, կառքին անկիւնը խորամխուելով. խաղերնիդ խաղցիք ձեր սովորական յանդգնութեամբ. եւ ես արժանի եմ ենթարկուած վիճակիս, քանի որ ձեր փնտռած առիթը ընծայեցի ձեզի: Ըսէք ուրեմն հիմայ, ի՛նչ պիտի ընէք, ո՞ւր պիտի տանիք զիս:

— Մէկ քանի վայրկեանէն կը հասկնաք: Ուրախ եմ որ կատարուած իրողութիւնը ընդունելու խելացութիւնը կ'ունենաք: Վերջը դուք ալ առիթ պիտի ունենաք խնդալու այս պզտիկ միջադէպին վրայ:

— Ապագային մէջ ի՛նչ կարծիք ալ ունենամ այս մասին, պէտք է ըսել թէ հիմակուհիմայ շատ անհաճոյ կացութեան մը մէջ կը գտնուիմ:

Կառքը կեցաւ վերջապէս: Դուռներու բացուելու ձայնը իմացայ, յետոյ կառքին անիւները սկսան թաւալիլ ոսկայատակուած բակի մը մէջ:

Թ.

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ

Այս վայրկեանին անկարելի էր աչխարհի չորս կողմը գտնել մէկը որ ինքզինքը այնքան ապուշ նկատէր, որքան ես կ'ընէի իմ անձիս համար:

Անկարելի է նկարագրել այն սոսկալի զայրոյթը զոր ես կը զգայի իմ անձիս դէմ:

Ե՛ս, Ճօրճ Ֆէրֆա՛քս, որ ամէնէն ճարպիկ ու երբեք չխաբուող մէկը նկատուած էի, այս տաւիճան դռեհիկ թակարդի մը մէջ իյնայի: Ասիկայ այն տաւիճան անհաւատալի էր որ զայրանալէ աւելի խնդալու բան էր:

Բայց աւելի գէշը կայ:

Միս Քիդուողըր այնքան մեծ վստահութիւն ցուցուցած էր իմ կարողութեանս վրայ, որ հիմայ սարսափով կը մտածէի թէ ի՛նչ պիտի խորհէր իմ մասիս:

Ի զուր միտքս ամէն կողմ կը պըտըտցնէի, կը զգայի թէ ամէն առաւելութիւն Հէյլի կողմն էր:

Մէկ կողմէն զիս կզպանքի տակ պիտի պահէր իր Բարիզէն հեռանալու պահուն, որով իրեն հետապնդելու աւելի դիւրութիւն կ'առնուէր ձեռքէս, եւ միւս կողմէ ալ չարաճճին գերագոյն հաճոյքը պիտի ունենար զիս վարկաբեկ ընելու ամէն անոնց առջեւ, որոնք ինծի վստահած էին:

Եւ արդէն ուրիշ կերպ կարելի՞ էր որ ըլլար:

Իմ հակառակորդիս հրաւէրը ընդունելու աններելի տեսանելութիւնը գործած էի, եւ այդ վայրկեանէն անհերեւոյթ եղած էի:

Ինծի վստահող լօնձրաուն կողմէ ըլլալէք ենթադրութիւնը հետեւեալն էր ապահովաբար: — Հակառակորդ կողմին ծախուած էր, և այդ վայրկեանէն սկսեալ ո՛չ միայն չէր հետաքրքրուեր իրենց գործով, այլ և կը պահուէր ինծի վստահող ու զիս վարձատրող անձերէն ալ:

(Շարունակելի)